

OSA 2

Maakunnan Parhaat Maisemat

Etelä-Savon valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiden
maisema-alueiden päivitysinventointi 2011-2013

Leena Lahdenvesi-Korhonen

3.2 Maakunnallisesti ja paikallisesti arvokkaat maisema-alueet kunnittain	77
3.2.1 Enonkoski.....	77
3.2.1.1 Pitkänmäki-Sitkola M.....	77
3.2.1.2 Muut inventointien yhteydessä tarkistettut alueet	78
3.2.2 Heinävesi	79
3.2.2.1 Kortemäki M.....	79
3.2.2.2 Kypäräjärvi M.....	81
3.2.2.3 Vihtari M.....	83
3.2.2.4 Rummukkala P.....	85
3.2.3 Hirvensalmi.....	87
3.2.3.1 Monikkala M.....	87
3.2.3.2 Pöyry M.....	89
3.2.3.3 Syväsmäki M.....	91
3.2.3.4 Väisälänsaari M.....	94
3.2.3.5 Muut inventointien yhteydessä tarkistettut alueet	96
3.2.4 Joroinen	97
3.2.4.1 Hyviänniemi M.....	97
3.2.4.2 Lapinmäki-Pasalankylä-Ryyhtölä M.....	99
3.2.4.3 Montolanmäki M.....	102
3.2.5 Juva	104
3.2.5.1 Haukilampi M	104
3.2.5.2 Maivala M	106
3.2.5.3 Remojärvi M	108
3.2.5.4 Souru M	110
3.2.5.5 Summalan-Kiiskilänniemi M	112
3.2.5.6 Suurniemi M	114
3.2.5.7 Vuorilahti M.....	116
3.2.5.8 Sopala P	118
3.2.5.9 Muut inventointien yhteydessä tarkistettut alueet	119
3.2.6 Kangasniemi.....	120
3.2.6.1 Kutkylä M.....	120
3.2.6.2 Läsäkoski M	122
3.2.6.3 Orala M	124
3.2.6.4 Rämiäinen M.....	126

3.2.6.5 Itäkylä ja Luodekylä P	128
3.2.7 Mikkeli	130
3.2.7.1 Heinniemi, Mahkola ja Kaivannonharju M	130
3.2.7.2 Hirviniemi M	133
3.2.7.3 Kärenniemi M	135
3.2.7.4 Puuskansaari-Laitiala M.....	137
3.2.7.5 Hovinmäki P.....	139
3.2.7.6 Kääriälä P	141
3.2.7.7 Maljala P	143
3.2.7.8 Saksa P	144
3.2.7.9 Muut inventointien yhteydessä tarkistettut alueet	146

3.2 Maakunnallisesti ja paikallisesti arvokkaat maisema-alueet kunnittain

3.2.1 Enonkoski

3.2.1.1 Pitkänmäki-Sitkola M

Maisemamaakunta ja -seutu:

Itäinen Järvi-Suomi, Pohjois-Karjalan järvisseutu

Maisematyyppi

'Karun ja viljavan vaihtelu'

Pinta-ala

65 ha

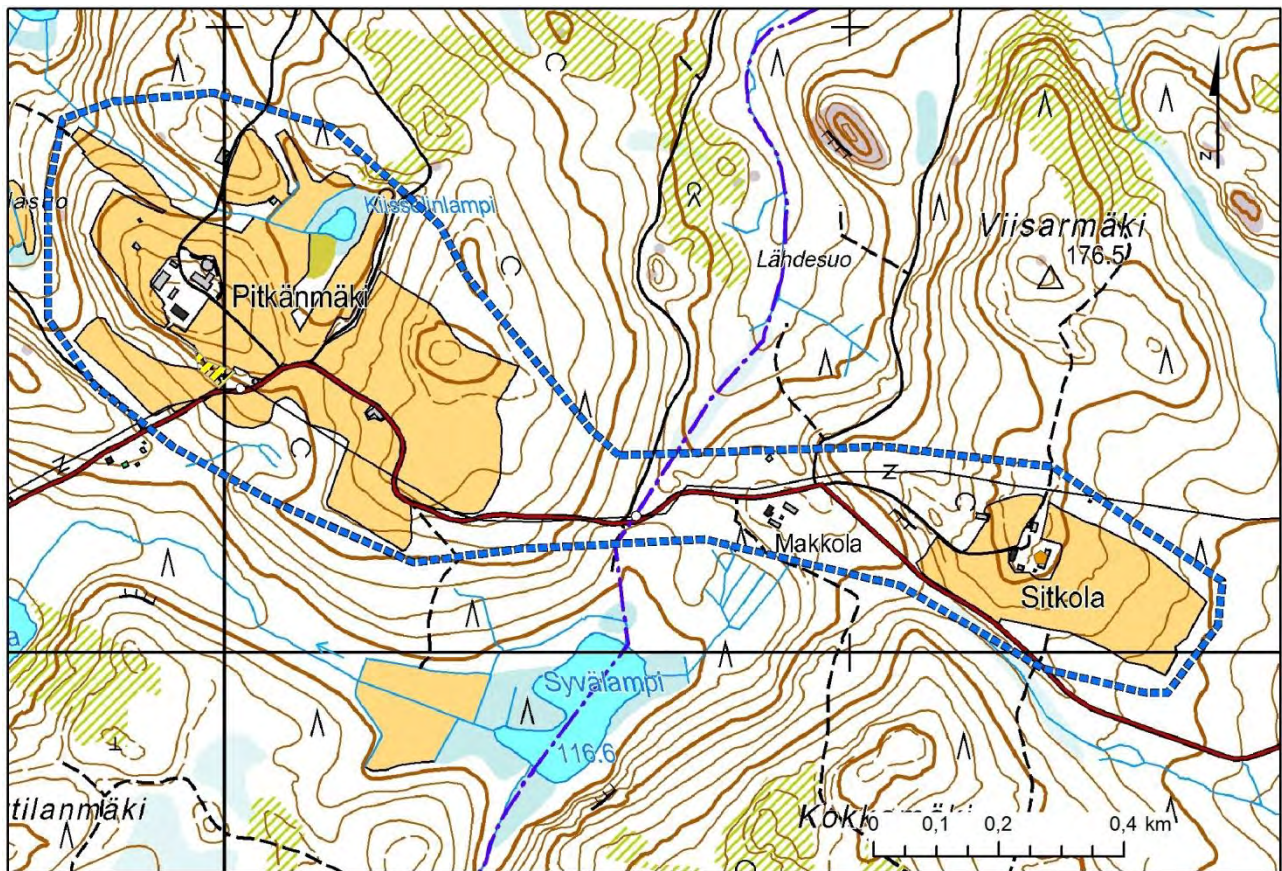
Pitkänmäki-Sitkola maisema-alue sijaitsee 10 km Enonkosken kirkonkylältä itään, Enonkosken ja Savonlinnan, entisen Savonrannan kuntien rajalla, siten että Pitkänmäki kuuluu Enonkoskeen ja Sitkola Savonlinnan Savonrantaan.

Maisema-alueen perusrakenteena ovat luode-kaakko -suuntaiset, jyrkkäpiirteiset moreenimäet, niiden lakialueille ja rinteille muodostunut asutus ja viljely sekä niiden väliin jäävä laakso, Järvi-Suomen ja Vaara-Karjalan vaihettumisalueella. Mäet ovat jyrkkärinteisiä, niiden välisissä laaksoissa on lampia. Jyrkkien rinteiden viljelyaukeilta ja mäen lakien pihoilta aukeaa laaja kaukomaisema ympäröivään mäki- ja metsämaastoon. Sitkola on ollut asuttu 1800-luvun alusta asti. Vanha päärakennus on seudulle tyypillinen vuorattu hirsitalo, talousrakennukset ovat sitä nuorempia. Kookas päärakennus korkealla Viisarmäellä on maiseman tärkeä maamerkki. Pitkänmäen rakennuksiin kuuluu peltojen harmaita maatalousrakennuksia

(latoja, kuivaamo) ja mäen laella oleva talouskeskus melko uusine mataline rakennuksineen. Pihapiirit ovat avoimia. Sitkolan pihapiirissä on vain vähän koristeistutuksia, Pitkämäen pihapiirissä on useita kapeakasvuisia kuusia sekä pihapuita ja pensaita. Makkolan pihaa on rajattu puuaidalla. Pihapiirejä yhdistää mutkitteleva, luonnon esteitä kiertävä, kapea kylätie. Pitkämäen tila on entinen sotilasvirkatalo. Tilan keto ja metsälaidun kuuluvat ”Niittynäkymiä erityistukien esittelytilat Etelä-Savossa” -verkostoon.

Arviointi

Pitkänmäki-Sitkola on Pohjois-Karjalan järvisetujen raja-alueen tyypillinen viljely- ja asutusmaisema. Alue on esimerkki hyvin säilyneestä vaarakylän maisemasta, missä korkeuserot ovat suuria.

Merkinnät

- Ehdotus maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi
- Arvokas perinnebiotooppi
- Arvokas rakennusperintökohde

Lähdeaineisto:
 MML, 2012
 OIVA - ympäristö- ja paikkatietopalvelu
 (valtion ympäristöhallinnon virastot), 2012
 Museovirasto, 2012
 Etelä-Savon maakuntaliitto, 2012
 Etelä-Savon Ely-keskus, 2012

3.2.1.2 Muut inventointien yhteydessä tarkistettut alueet

- Enonkosken kirkonkylän koskimaisema ja Hyypiänniemi, osittain RKY 2009 -kohde

3.2.2 Heinävesi

3.2.2.1 Kortemäki M

Maisemamaakunta ja -seutu:

Itäinen Järvi-Suomi, Pohjois-Savon seutu

Maisematyyppi

'Jyrkkäpiirteiset ruhjelaaksot'

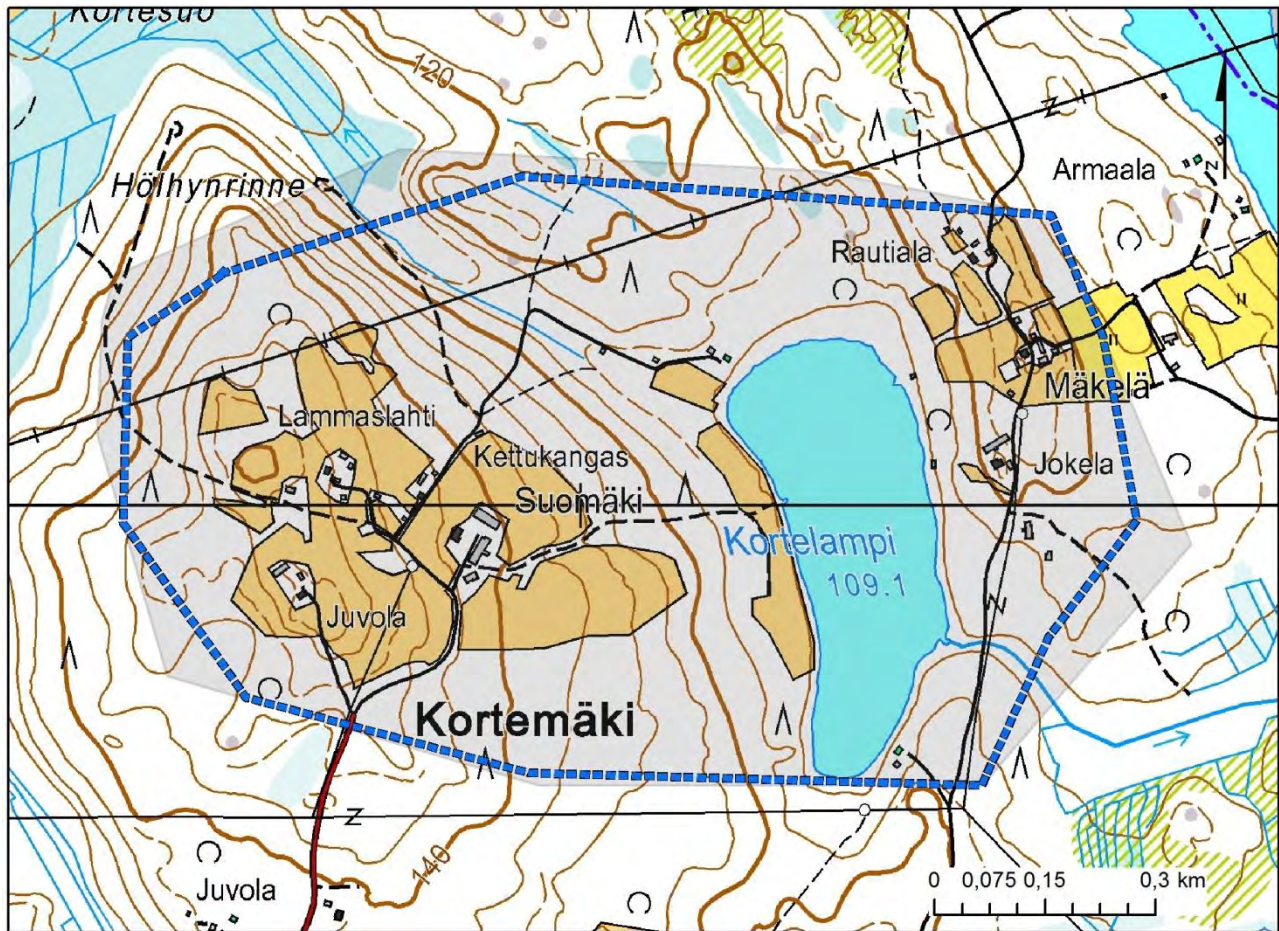
Pinta-ala

93 ha

Kortemäki sijaitsee Heinäveden kunnan itäreunalla lähellä Varkaus-Joensuu -maantietä Juojärven rannan tuntumassa, Kortelammen molemmiin puolin. Kortemäki ja muutaman tilan muodostama viljelyaukea Kortelammen itäpuolella muodostavat avoimen ja tasapainoisen kokonaisuuden. Peltoaukea on raivattu korkean moreenimäen laelle. Kylätie kiertää mäen laen tuntumassa ja pienet talot ja niiden pihapiirit muodostavat kehän ylärinteelle. Maisemakuvassa on vaaramaisuutta ja voimakkaita korkeuseroja. Runsaat havumetsät muodostavat eheät kehykset kylien ympärille. Mäen laelta on järvinäkymiä, pisin on näkymä itään Kortelammen yli vastarannalla sijaitsevalle peltoaukealle, jolla on kolme tilaa pienine peltoineen keskellä metsää. Horisontissa näkyvät Juojärven Pölläsenlahti sekä Pohjois-Karjalan mäet. Kortemäen laen loivemmat osat ovat viljeltyjä ja laidunnettuja. Pihapiirit ovat avoimia. Mäen rinteellä on metsälaidunta. Kiviaitaa ja kasattuja kivikasoja on tien varressa ja raja-aitoina. Alueelta tunnetaan yksi irtolöytö, Lammaslahden pihapiiristä, gneissinen vasarakirveen ns. barbaarinen jäljitelmä. Se kuuluu luultavasti kivikauden loppupuolelle, aikaan noin 1600-1000 eKr. Puolivalmiin kirveen hamarapähän on veistetty karhunpää, joka kuitenkin on jäänyt keskeneräiseksi.

Arviointi

Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan järvisuutujen raja-alueen edustava viljely- ja asutusmaisema, jolle ovat tyypillisiä pitkät näkymät ympäröivään mäkimaastoon, järvimaisema ja pieniä piirteitä loivemmille rinteiden osille raivatut pelto- ja laidunalueet useine pienine talouskeskuksineen.

Merkinnät

Ehdotus maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi

Maakunnallisesti arvokas maisema-alue 2010

Lähdeaineisto:

MML, 2012

OIVA - ympäristö- ja paikkatietopalvelu
(valtion ympäristöhallinnon virastot), 2012

Museovirasto, 2012

Etelä-Savon maakuntaliitto, 2012

Etelä-Savon Ely-keskus, 2012

3.2.2.2 Kypäräjärvi M

Maisemamaakunta ja -seutu:

Itäinen Järvi-Suomi, Pohjois-Savon seutu

Maisematyyppi

'Jyrkkäpiirteiset ruhjelaaksot'

Pinta-ala

98 ha

Kypäräjärven maisema-alue sijaitsee Varkaus-Joensuu -maantien varressa, Kypärän ja Porkan välisellä ranta-alueella parinkymmenen kilometrin päässä Heinäveden kirkonkylältä länsi-luoteeseen. Alue on ollut asuttua jo 1500-luvulla ja se on Heinäveden vanhimpia. Kypäräjärven kylä kuului aiemmin Leppävirtaan ja liitettiin Heinäveden pitäjään vuonna 1861.

Alueen pellot on raivattu Ukonvuoren kaakkoisrinteelle ja Porkanmäen juurella olevalle rantatasanteelle, jotka muodostavat kannaksen järvien väliin. Kylätie erkanee valtatieltä ja kulkee peltoaukeiden läpi. Se on kapea pientareinen hiekkatie. Kannaksen kapeimmassa kohdassa on puro, joka yhdistää Porkka-järven ja Kypärä-järven toisiinsa. Ympäröivät mäet ovat kallioisia ja metsäisiä. Alueen kehysmetsät ovat kuusivaltaisia. Kylätieltä aukeaa näkymiä, joita hallitsevat pellot. Pellot ulottuvat lähelle rantaa. Peltoaukealla on useita pihapiirejä. Rakennusten joukossa on perinteisiä talonpoikaistaloja monine puisine talousrakennuksineen. Pihastutuksina on joitakin pihakuusia sekä kuusi- ja koivurivejä. Raja-aitoina on siellä täällä kiviaitaa. Kypäräjärvellä oli aikanaan kestikievari vanhan Karjalantien varressa, kievarin paikka on nykyisen Joensuun tien varressa vaikka itse kievarirakennus on kadonnut. Kypäräjärvellä on poltettu pieniä kaskia vielä 1928.

Arviointi

Pohjois-Savon järvisuudun, Pohjois-Karjalan järvisuudun ja Suur-Saimaan suudun raja-alueen mäki- ja järvimaisema, jonka kulttuuripiirteet kertovat kaski- ja peltoviljelystä sekä pitkäaikaisesta asutuksesta.

Merkinnät

Ehdotus maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi

Maakunnallisesti arvokas maisema-alue 2010

Lähdeaineisto:

MML, 2012

OIVA - ympäristö- ja paikkatietopalvelu
(valtion ympäristöhallinnon virastot), 2012

Museovirasto, 2012

Etelä-Savon maakuntaliitto, 2012

Etelä-Savon Ely-keskus, 2012

3.2.2.3 Vihtari M

Maisemamaakunta ja -seutu:

Itäinen Järvi-Suomi, Pohjois-Karjalan järvisseutu

Maisematyyppi

'Karun ja viljavan vaihtelu'

Pinta-ala

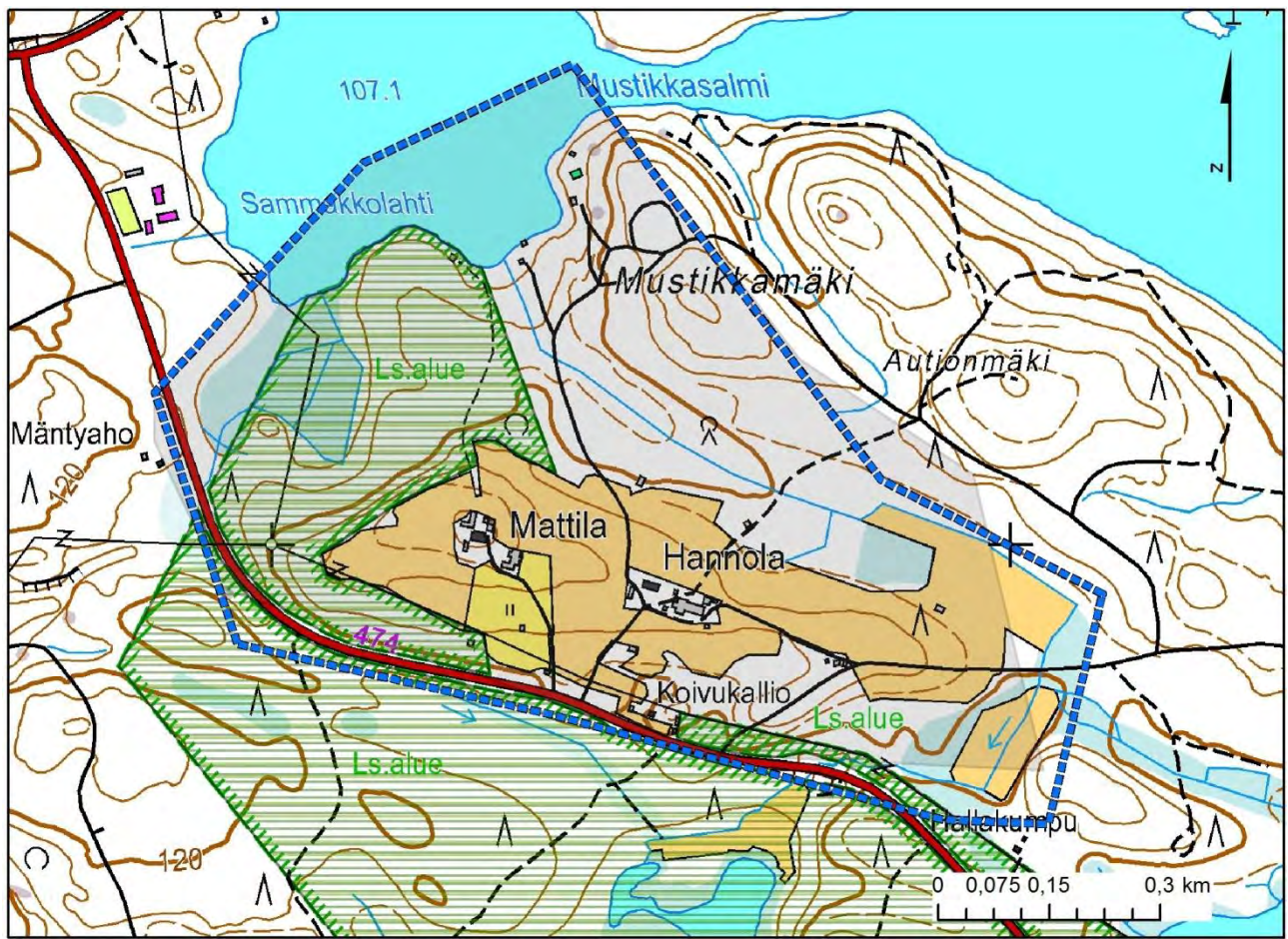
73 ha

Vihtarin maisema-alue sijaitsee 23 kilometriä Heinäveden keskusta kaakkoon. Maisema-alue muodostuu Mattilan ja Hannolan sekä Koivukallion viljelysten ympärille. Peltomaat kehystävät rehevät lehtipuuvaltaiset reunavyöhykkeet. Alueen metsät ovat käenkaali-mustikkatyyppin sekametsiä. Metsät kehystävät maisema-alueita, mutta maisema-alueen sisällä puustoisuus on vähäistä.

Tilojen rakennukset muodostavat löyhät neliömäiset pihapiirit luode-kaakko -suuntaiselle harjanteelle. Pohjoisrinteessä on lisäksi muutama erillinen talousrakennus ja tupa. Tiloja erottaa vanha pisteaia, joka jakaa mäen kahtia. Aita reunustaa lisäksi Mattilan pihapiiriä. Hannolan tilaan liittyy kaksi perinteistä latoa puistomaisen hakamaan laidalla. Maisema on avoin ja loivasti kumpuileva. Mattilan luonnonsuojelualue, laaja vanha metsäalue sijaitsee maisema-alueen välittömässä läheisyydessä sen etelä ja länsipuolella.

Arviointi

Vihtari on asutukseltaan ja viljelyksiltään pieni, muutaman tilan muodostama kokonaisuus. Tyyppinä se edustaa hyvin alueelle tyypillistä pienimuotoista mäkiasututusta.

Merkinnät

- Ehdotus maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi
- Maakunnallisesti arvokas maisema-alue 2010
- Luonnonsuojelualue, perustettu

Lähdeaineisto:
 MML, 2012
 OIVA - ympäristö- ja paikkatietopalvelu
 (valtion ympäristöhallinnon virastot), 2012
 Museovirasto, 2012
 Etelä-Savon maakuntaliitto, 2012
 Etelä-Savon Ely-keskus, 2012

3.2.2.4 Rummukkala P

Maisemamaakunta ja -seutu:

Itäinen Järvi-Suomi, Pohjois-Savon seutu

Maisematyyppi

'Jyrkkäpiirteiset ruhjelaaksot'

Rummukkalan maisema-alue sijoittuu 13 kilometrin Heinäveden kirkonkylältä länteen Iso-Rummukan pohjoisrannalle maantien 476 varrella, tien molemmin puolin. Alue koostuu kahdesta erillisestä avoimesta viljelymaisemasta sekä niitä reunustavasta luonnonmaisemasta. Länsiosa on Myllyjoen loivasti kumpuilevaa rantaa ja Multamäen etelärinnettä. Myllyjoki laskee Iso-Rummukasta luoteeseen Pieneen-Rummukkaan. Laskua on lähes viisi metriä ja joessa onkin ollut mylly. Joen rannat ovat suurelta osin suota, josta osa on ojitettu. Jokiniemen tilaan kuuluu talouskeskus peltojen keskellä Myllyjoen rantakumpareella. Itäosan muodostaa Iso-Rummukan lahtien välissä oleva mäki. Vanhapaikka, Kolari, Seppälä ja muutamat muut tilat ovat ryhmittyneet pienten nyppylöiden päällä. Mäen rinteillä kiertää kylätie sekä jyrkän rinnepellon laidalla että ylhäällä mäen laella. Mäen päältä aukeaa näkymiä peltoalueille. Maisema on pienipiirteistä ja kumpuilevaa. Rinnepellolla on runsaasti kiviä ja kalliopaljastumia. Kalliopaljastumien luona kasvaa pihlajia ja mäntyjä.

Maisema-alueeseen kuuluu myös aivan itäisimmällä reunalla Hiisivuoren seutu, missä ei ole asutusta. Hiisivuori kohoaa jopa 161,4 metrin korkeuteen ja hallitsee laajempaa maisemaa. Hiisivuoren juurella oleva Hiisisuo on luonnontilainen ja sen läpi Hiisilahteen laskeva Haapapuro on luokiteltu valtakunnallisesti arvokkaaksi pienvedeksi. Osa Haapapurosta on rauhoitettu luonnonsuojelualueeksi.

Arviointi

Luonnonmaiseman solmukohtaan syntynyt vaihteleva maisema-alue, jossa on jälkiä monipuolisista maaseudun kulttuuripiirteistä ja perinteisistä elinkeinoista.

3.2.3 Hirvensalmi

3.2.3.1 Monikkala M

Maisemamaakunta ja -seutu:

Itäinen Järvi-Suomi, Lounais-Savon järviseutu

Maisematyyppi

’Vesien ja asuttujen kumpareiden mosaiikki’

Pinta-ala

181 ha

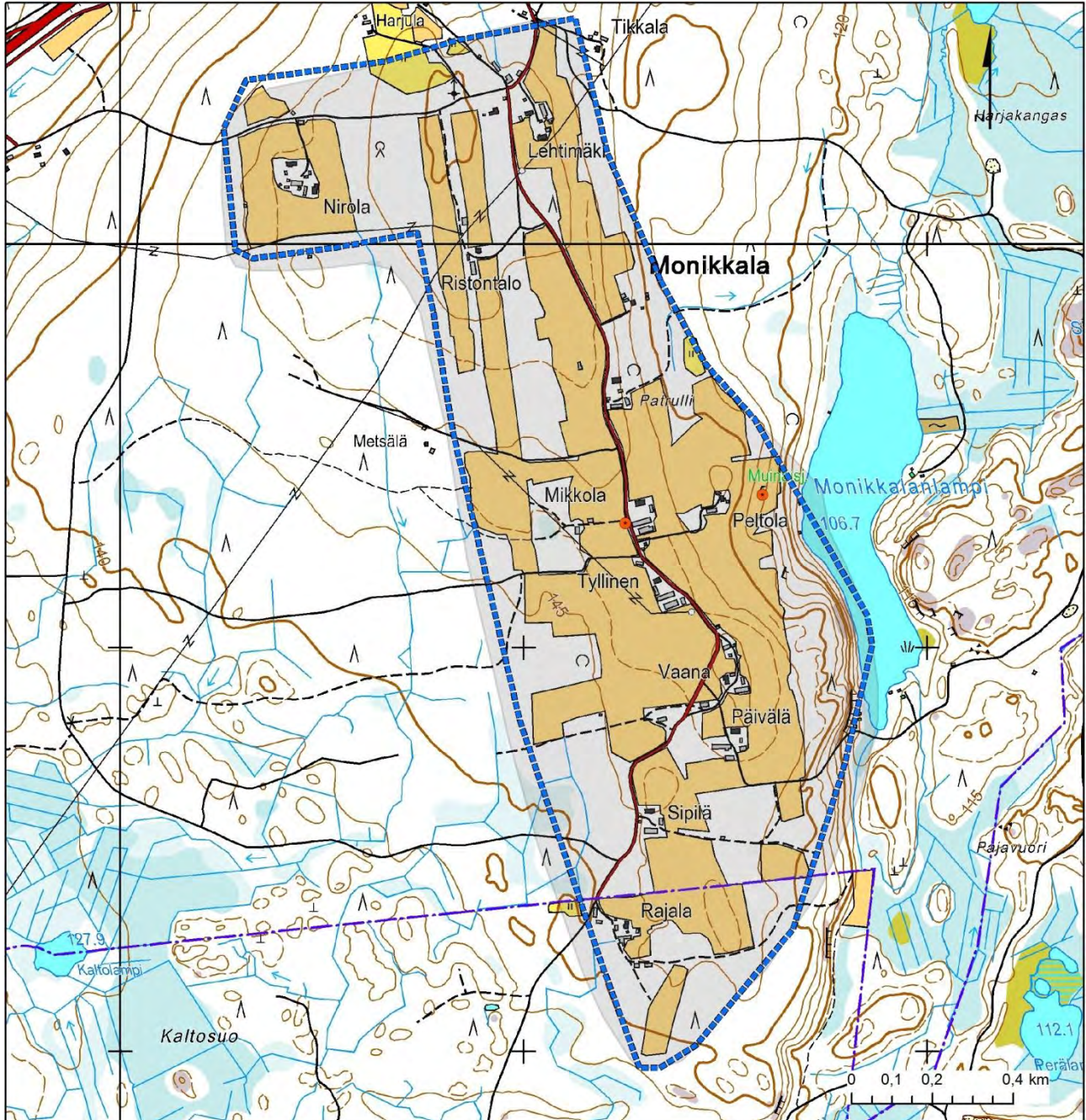
Monikkalan peltoaukea sijaitsee parikymmentä kilometriä Hirvensalmen kirkolta etelään, vanhan viitostien varrella. Monikkala oli vuonna 1775 talomäärältään Hirvensalmen toiseksi suurin kylä Pöyryn jälkeen. Maiseman perusrakenteen muodostaa luode-kaakko -suunnassa kulkeva harjanne, minkä päälle muodostuu avoin ja suhteellisen tasainen maisematila. Alueen korkein kohta ulottuu 162 metrin korkeuteen. Pellot ja kylä ovat sijoittuneet harjanteen laelle löyhäksi nauhaksi ja tiloilta aukeaa laajoja näkymiä etelään ja itään. Kylätie kulkee luonnonesteitä ja tilarajoja kierrellen ja myötäillen. Vaikka rinne laskeutuu idässä jyrkästi Monikkalanlampeen, voimakaskasvuiset, havupuuvaltaiset, kehysmetsät tasaavat maisemakuvassa korkeuseroja itä-länsi suunnassa.

Maisema-alue avautuu pohjoisosassa Lehtimäen kuusiportista. Pohjoisosassa pellot ovat pitkänomaisia ja niiden välissä on laidunmaata. Pellot ovat avaria ja kuusimetsien rajaamia, pellolla on myös jokunen maisemapuu. Kyläalueen keskellä metsät ovat koivuvaltaisia. Patrullin tilan pohjoispuolella on kaunis valoisa koivikko, jossa kasvaa myös mm. viinimarjaa ja vaahteraa. Koivikko muuttuu etelään päin tietä reunustavaksi koivuriviksi. Peltoja rajaavat ojanpientareet, pusikot ja kiviaidat. Pihapiirit ovat avoimia. Pihat muodostuvat hyvin monenikäisistä rakennuksista. Osa pihoista on rajattu orapihlaja-aidoilla, pihapuina ja maisemapuina on kuusia sekä jo varttuneita koivuja, tien vieressä kasvaa myös lehmus.

Alueelta tunnetaan kiinteitä muinaisjäänköksiä: Peltolan kuppikivi ja Piiraan kultti- ja tarinapaikat. Hirvensalmella oli 1600-luvun puolivälissä varsinaiseksi tieksi sanottavaa kulkuväylää vain kymmenkunta kilometriä, Monikkalan ja Lahnaniemen läpi kulkeva kappale Mikkeliin johtavaa Suurta Savontietä.

Arviointi

Pitkään viljelty peltoaukea, joka sijaitsee seudulle tyypillisesti harjanteen laella ja vanhan maantien varrella. Vakiintuneesta asutuksesta kertovat myös kiemurteleva kylätie ja perinteiset maatalon pihapiirit.

Merkinnät

- Ehdotus maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi
- Maakunnallisesti arvokas maisema-alue 2010
- Muinaisjäänkökohde

Lähdeaineisto:
 MML, 2012
 OIVA - ympäristö- ja paikkatietopalvelu
 (valtion ympäristöhallinnon virastot), 2012
 Museovirasto, 2012
 Etelä-Savon maakuntaliitto, 2012
 Etelä-Savon Ely-keskus, 2012

3.2.3.2 Pöyry M

Maisemamaakunta ja -seutu:

Itäinen Järvi-Suomi, Lounais-Savon järvisseutu

Maisematyyppi

'Vesien ja asuttujen kumpareiden mosaiikki'

Pinta-ala

119 ha

Pöyryn maisema-alue sijaitsee viisi kilometriä Hirvensalmen keskustasta pohjoiseen. Maiseman perusrakenteen muodostaa luode-kaakko -suunnassa kulkeva harjanne, kumpuileva maisema ja suurehkot korkeuserot. Alue sisältää noin 155 metrin korkeuteen nousevan Palomäen sekä Hasanmäen ja Linnavuoren alarinteitä. Mäkien välissä on kapeita lampia.

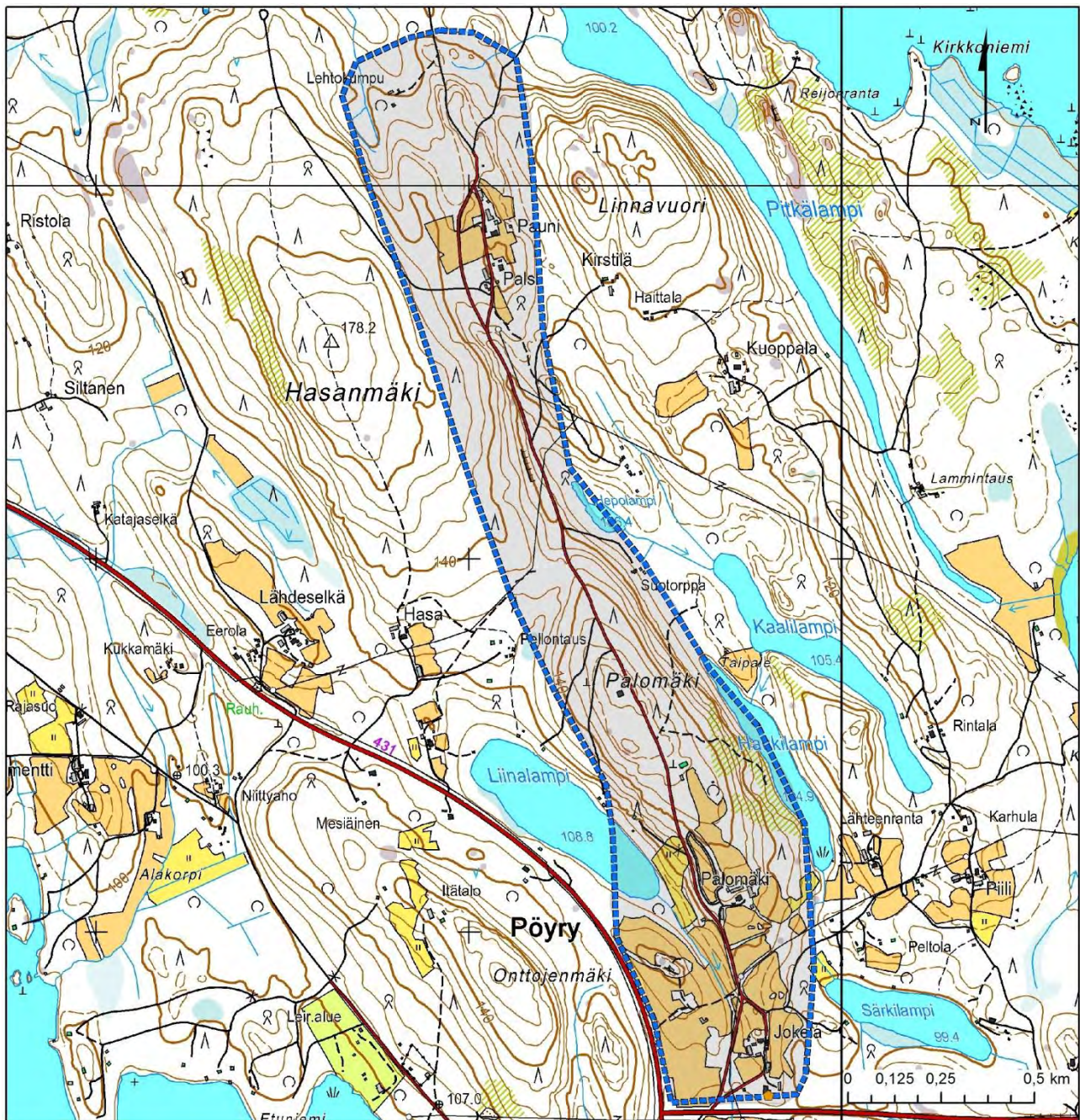
Tilat ovat sijoittuneet kylätien varrelle löyhäksi nauhaksi, mäkien etelärinteille. Pihapiireissä on paljon rakennuksia, pihapiirit ovat rakennuksineen perinteisiä ja avoimia. Kylätie kulkee luonnonesteitä ja tilarajoja kierellen ja myötäillen. Pellot on raivattu Palomäen etelärinteelle ja Hasanmäen ja Linnavuoren väliseen notkoon. Pellot ympäröivät pihoja. Palomäeltä avautuu näkymiä Ryökäsvedelle. Kaskiraunioita on runsaasti Palomäen rinteillä, varsinkin pohjoisrinteillä.

Erityisiä luonnonpiirteitä ovat kotkansiipisaniaiskasvusto Hasanmäen itärinteiden alaosassa. Peltoalueella on joitakin suuria yksittäisiä puita. Eteläpuoleista peltoaukeaa luonnehtivat vaihtelevat, osittain jyrkät rinnepellot, pari suuripuista metsäsaareketta, pusikkoinen valtaojan varsi. Vanhoista, jo umpeenkasvaneista pelloista on jäänyt myös metsään ja tien varteen kiviaitoja etenkin maisema-alueen pohjoisosissa. Maisema on hyvin pienipiirteistä ja yllätyksellistä.

Arviointi

Kaksi mäkien rinteiden peltoaukeaa talouskeskuksineen ja niiden välisen mäen kaskimetsä. Alueella on nähtävissä jälkiä maatalouden eri vaiheista, kaskiraunioista hedelmätarhoihin asti. Etelä-Savolle tyypillinen

maaseutumaisema perinteisine mautilojen rakennuksineen, rinnepeltoineen, kiviaitoineen ja järvinäkyvineen.

Merkinnät

- Ehdotus maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi
- Maakunnallisesti arvokas maisema-alue 2010
- Arvokas rakennusperintökohte

Lähdeaineisto:
MML, 2012
OIVA - ympäristö- ja paikkatietopalvelu
(valtion ympäristöhallinnon virastot), 2012
Museovirasto, 2012
Etelä-Savon maakuntaliitto, 2012
Etelä-Savon Ely-keskus, 2012

3.2.3.3 Syväsmäki M

Maisemamaakunta ja -seutu:

Itäinen Järvi-Suomi, Lounais-Savon järvisseutu

Maisematyyppi

‘Vesien ja asuttujen kumpareiden mosaiikki’

Pinta-ala

82 ha

Syväsmäen maisema-alue sijaitsee Puulan etelärannan tuntumassa, vanhan viitostien varrella, 15 km Hirvensalmen keskustasta koilliseen. Alueella on astuttu vakituisesti ainakin 1500- ja 1600-luvun vaihteesta lähtien.

Maiseman perusrakenteen muodostaa luode-kaakko -suunnassa kulkeva, kaskimetsien ympäröimä, avara, puolitoista kilometriä pitkä ja leveimmällä kohdalla puoli kilometriä leveä, moreeniselänteen lakialueen peltoaukea asutuksineen. Kylätieltä aukeaa näkymiä kaukomaisemaan sekä koillis- että länsipuolen mäkisiin metsiin. Tilat ovat sijoittuneet harjanteelle löyhäksi nauhaksi, mutta päätiloja on myös alempana asutusrakennuksista rinteiden alemmassa osassa. Kylätie kulkee harjanteella, luonnonesteitä ja tilarajoja loivasti kierrellen ja myötäillen.

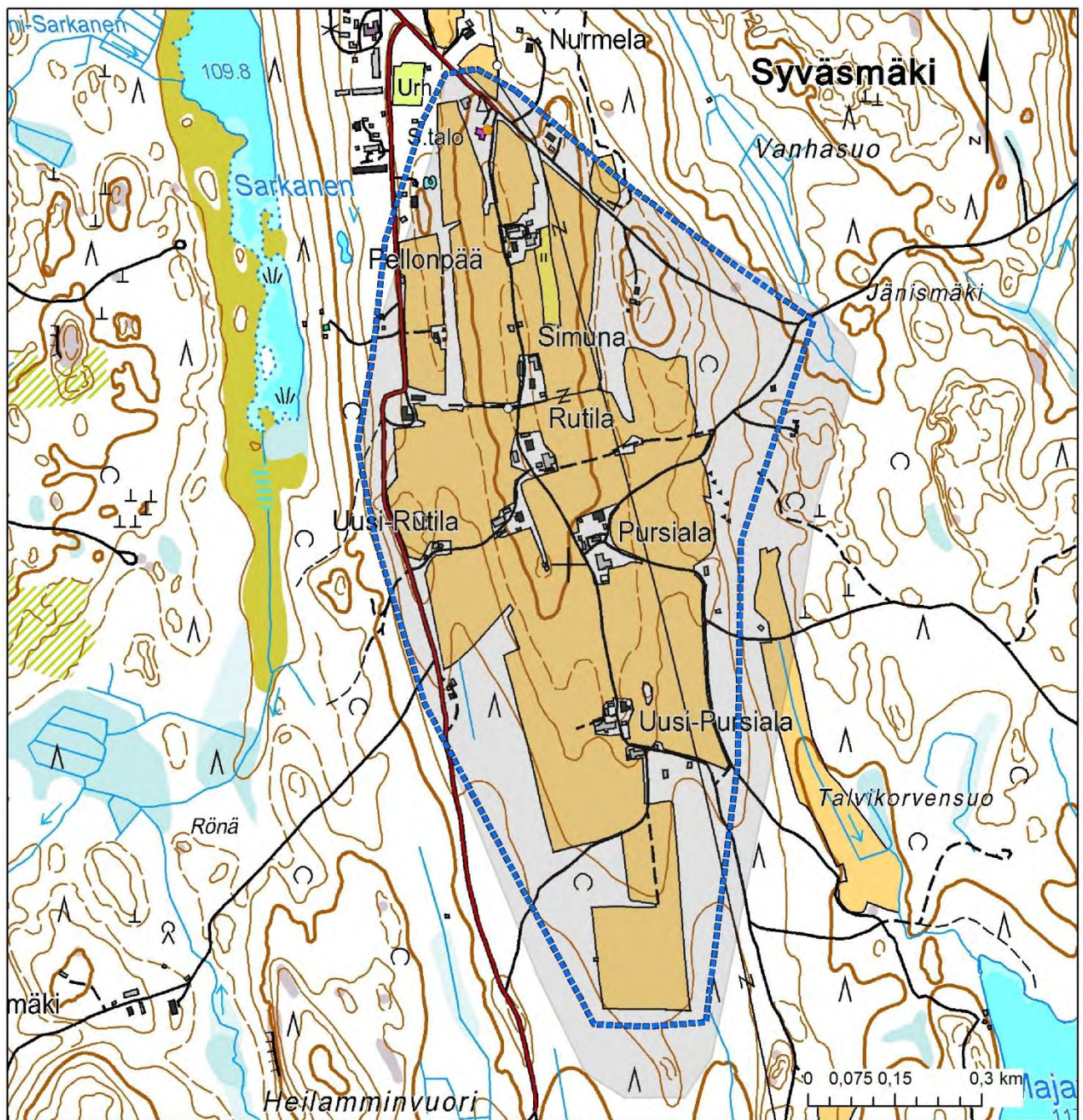
Tilat eivät ole pieniä, mutta eivät myöskään isoja. Useiden tilojen pihapiireistä kuvastuu pitkään jatkunut maatalouden harjoittaminen mm. monissa vanhoissa rakennuksissa. Pihapiirien rakennuksiin kuuluu perinteisiä harmaita, pitkänurkkaisia talousrakennuksia, kivenavetoita ja punamullattuja talousrakennuksia. Kylän rakennuskannan erikoisuuksia ovat Simunan harmaaksi patinoituneitten ja punaisten talousrakennusten ryhmä, jotka toimivat maisemassa tienvarren portti- ja pääterakennuksina, Uusi-Rutilan paikkakunnalle tyypillinen perinteinen päärakennus, entinen koulutalo sekä Pellonpään ja Pursialan kivenavetat. Kylän pohjoisreunassa kulkee vanha Hirvensalmen maantie, jonka linjaus ja graniitista hakatut

kilometripylväät ovat säilyneet. Kylän koillisreunassa oleva vajaa puolen kilometrin matka vanhaa maantietä on kuitenkin muuttunut lähes kulkukelvottomaksi. Harjanteen laella mutkittelee harjanteen suuntainen, sorapintainen kylätie. Pääosa pihapiireistä on kylätien varressa. Joissakin pihoissa on tallella luonnonkivistä hakatut portinpylväät, vaikka portit ovat jo kadonneet. Peltokuviot pilkkoutuvat säännöllisesti kivisillä koivua, pihlajaa ja katajia kasvavilla reunavyöhykkeillä, pelloilla on myös runsaasti metsäsaarekkeita. Maisemakuva elävöittävät myös lukuisat maisemapuut. Maisemakuva vaihtelee tarkastelupaikasta riippuen avarasta peltomaisemasta intiimeihin pihapiireihin ja tienäkymiin tai metsäisiin näkymiin kauas pelto- ja kyläaukean ulkopuolelle.

Maisema-alueen pohjoisosassa on Hirvensalmen Maamiesseuran rakentama seuratalo. Sen vanhin osa on tehty hirsistä 1920-luvulla, myöhemmin sitä on laajennettu ja koko talo on vuorattu. Seurantalon pihaan on pystytetty muistomerkki talvisotaan Hirvensalmelta lähteneiden muistoksi.

Arviointi

Pitkään asuttu ja viljelty avoin mäenlaki, jota jäsentävät peltojen raivauksesta ja tilojen jaosta merkeiksi jääneet kiviaidat ja puurivit ja perinteiset maatalouteen ja maaseutuun liittyvät rakennustyyppit.

Merkinnät

- Ehdotus maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi
- Maakunnallisesti arvokas maisema-alue 2010
- Arvokas rakennusperintökohde

Lähdeaineisto:
 MML, 2012
 OIVA - ympäristö- ja paikkatietopalvelu
 (valtion ympäristöhallinnon virastot), 2012
 Museovirasto, 2012
 Etelä-Savon maakuntaliitto, 2012
 Etelä-Savon Ely-keskus, 2012

3.2.3.4 Väisälänsaari M

Maisemamaakunta ja -seutu:

Itäinen Järvi-Suomi, Lounais-Savon järvisseutu

Maisematyyppi

’Vesien ja asuttujen kumpareiden mosaiikki’

Pinta-ala

353 ha

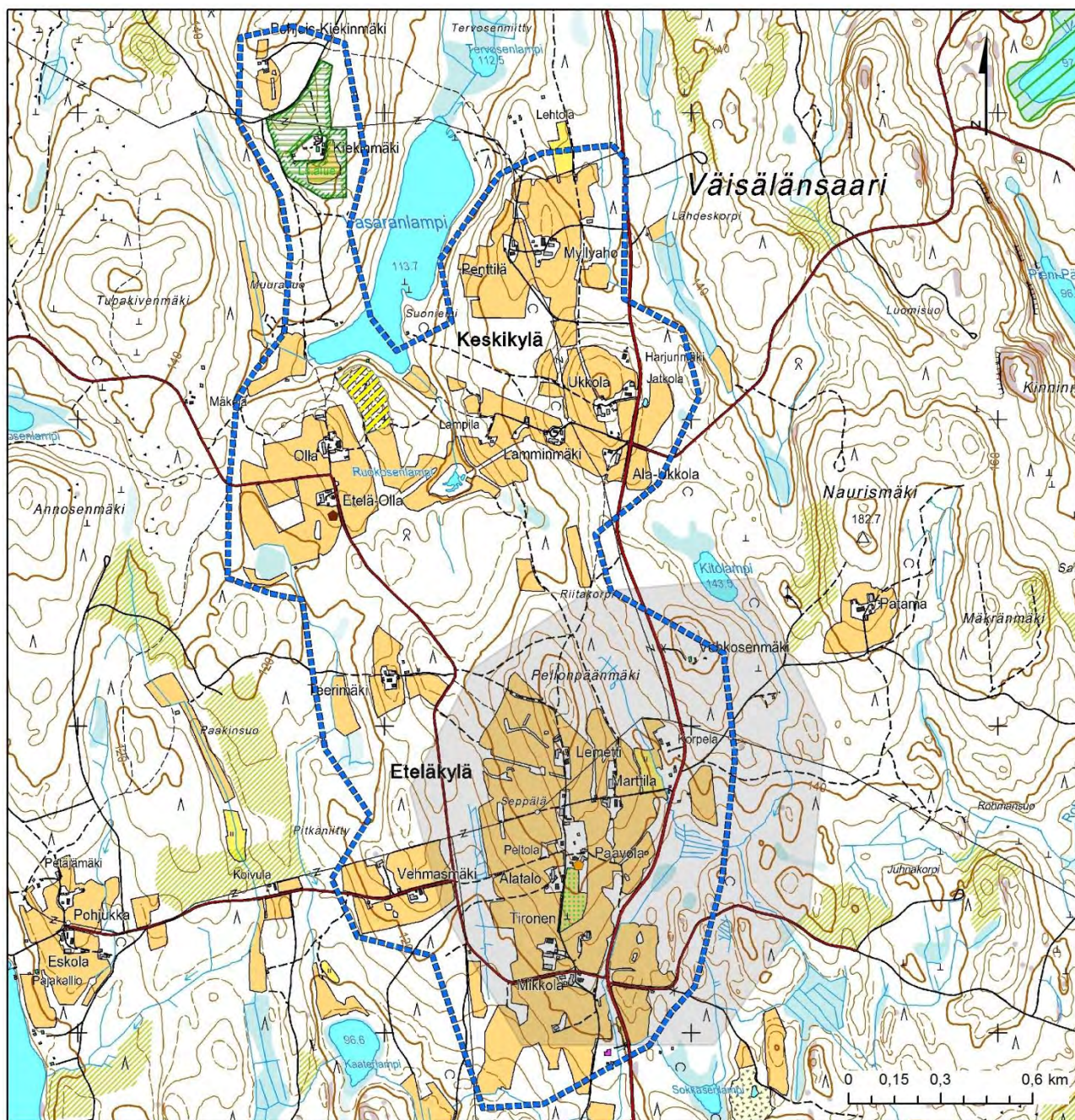
Väisälänsaaren maisema-alue sijaitsee 22 km Hirvensalmen keskustasta pohjoiseen, Puulan saarella. Ensimmäiset asiakirjatiedot Väisälänsaaren asukkaista löytyvät vuoden 1541 hopeaveroluettelosta. Tuolloin Väisälänsaari oli jakautunut kahteen kylään. Saaren pohjoisosat kuuluvat tuolloin Kynsiänsalon kylään, kun puolestaan eteläpuoliskon alueet jo tuolloin muodostivat Väisälän kylän. Väisälän kylä ja Väisälänsaari saivat nimensä ensimmäisten asukkaidensa mukaan, jotka olivat Väisäsiä. Väisä tarkoittaa puolestaan jälle asetettua tienviittoa. Sähkö saareen saatiin vuonna 1952. Saareen tuli tie vuonna 1975. Siihen saakka saarelaiset elivät eristyksessä Puulan selkien takana. Vuonna 1989 saareen tehtiin silta, mikä lyhensi ajomatkaa kuntakeskukseen oleellisesti.

Väisälänsaaren mäenlakikylän maisema-alue avautuu viuhkamaisena ja pienipiirteisenä Pellonpäänmäeltä kohti etelää. Läheinen Puula tulee kesäisessä maisemassa maisemakuvaan vain Eteläkylän korkeimmilta kohdin. Maisema-alue muodostuu useammasta viljelyaukeasta: Eteläkylästä, Keskikylästä, Ollasta ja Kiekinmäen seudusta. Etelä- ja Keskikylissä rakennukset ovat sijoittuneet mäen harjaa kulkevan etelä-pohjois -suuntaisen vanhan kylätien molemmiin puolin hajanaisiksi kyläraitiksi, jota asuinrakennukset väljänä nauhana reunustavat. Nuorempi, nykyinen kylätie ohittaa viuhkamaisen kylän sen itäpuolelta. Vanha kylätie kulkee epäsäännöllisten neliömäisten pihapiirien läpi. Keskikylän peltoaukio jatkuu länteen Ollaan saakka. Ollassa tilat ovat myös sijoittuneet rinnepeltojensa keskelle. Kiekinmäki on oma kokonaisuutensa hieman lounaaseen Keskikylästä.

Tiloilla on säilynyt pihapiireissään paljon rakennuksia. Pieniä latoja on rinteillä, hirsiaittoja on säilynyt pihoissa. Nykyrakennukset ovat pääosin 1800- ja 1900-luvulta. Pihoissa on paljon puutarhakasvillisuutta, kookkaita pihapuita kuusia, koivuja, myös mm. lehmuksia ja salavia. Pihapiirejä on rajattu vapaasti kasvavilla aidanteilla ja mm. Mikkolan pihapiiriä rajaa korkea kuusiaita. Rinteessä, Alatalon tilan itäpuolella, on laaja hedelmätarha. Laitumia ympäröi puuaitoja. Ollassa on särentäaitaa. Kylämaisema on pienipiirteinen ja tasapainoinen, mutta reunavyöhykkeiden vesakoitumisen vuoksi hieman ahdas. Maisemassa korostuvat pihapiirien pienet yksityiskohdat. Korkeat kotikuuset ja tien varsien varttuneet maisemapuut sekä peltojen välivyöhykkeissä lehtipuut ja katajat ovat maisemakuvassa hyvin tyypillisiä.

Arviointi

Väisälänsaari on viuhkamaisesti sijoittunut mäenlakikylä pitkään viljeltyineen peltoaukeineen. Saaristoasutus perinteikkäässä ilmeessään on seudulla säilynyt harvinaisuus.

Merkinnät

- Ehdotus maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi
- Maakunnallisesti arvokas maisema-alue 2010
- Luonnonsuojelualue, perustettu
- Arvokas perinnebiotooppi
- Rakennussuojelukohde
- Arvokas rakennusperintökohde

Lähdeaineisto:
 MML, 2012
 OIVA - ympäristö- ja paikkatietopalvelu
 (valtion ympäristöhallinnon virastot), 2012
 Museovirasto, 2012
 Etelä-Savon maakuntaliitto, 2012
 Etelä-Savon Ely-keskus, 2012

3.2.3.5 Muut inventointien yhteydessä tarkistettut alueet

- Hirvensalmi, Hämeenmäki RKY 2009
- Hirvensalmen Merrasmäki, paikallisesti arvokas maisema

3.2.4 Joroinen

3.2.4.1 Hyviänniemi M

Maisemamaakunta ja -seutu:

Itäinen Järvi-Suomi, Suur-Saimaan seutu

Maisematyyppi

'Viljava avara vauraus'

Pinta-ala

461 ha

Hyviänniemen maisema-alue sijaitsee Kerisalon kylän pohjoispuolella noin 11 km Joroisten kirkonkylältä linnuntietä kaakkoon Hyviänsalmen rannalla. Maiseman perusrakenteen muodostaa kahden luode-kaakko-suuntaisen harjanteen, Matoharjun ja Selänteen, väliseen painanteeseen sijoittuva paikoin tasainen mutta pienipiirteinen viljelysalue. Maisema-aluetta rajaavat vesialueet Hyviänsalmi, Hyviänlahti ja Vauhkolampi. Hyviänsalmi on Joroisselän ja Haapaselän välillä oleva, kapeimmillaan parin sadan metrin levyinen salmi. Hyviänniemessä kylätie kulkee mutkaisena ja kumpuilevana peltoaukeiden läpi. Tieltä avautuu näkymä kolmisen kilometriä pitkälle peltoaukealle. Peltoaukeat kylätien varrella lienevät olleet asuttuja jo 1500-luvulla.

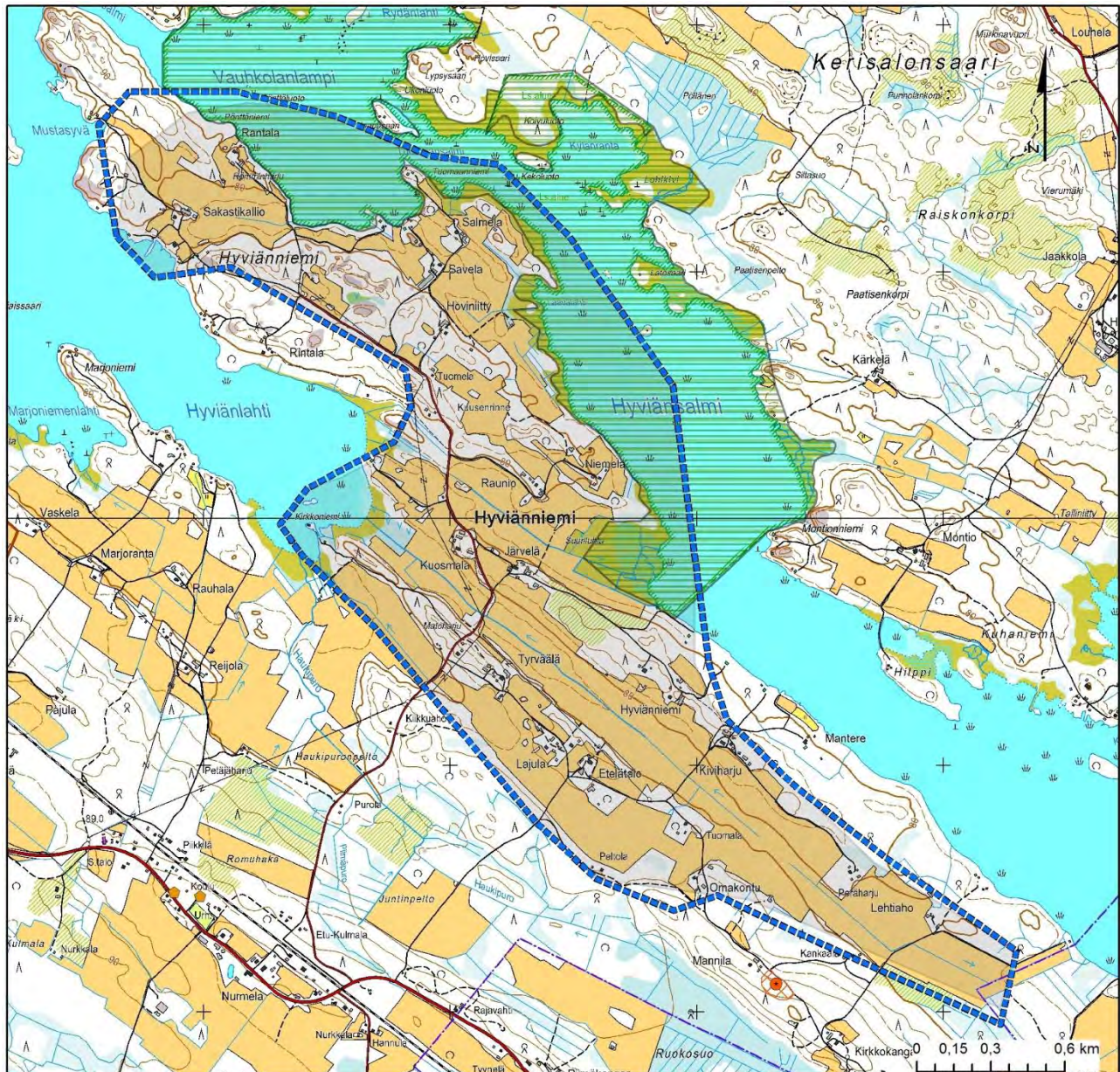
Nykyisen asutun maiseman muodostavat 1900-luvun alun ja 1940-luvun lopun pihapiirit sekä muutama nuorempi rakennus. Vanhemmissa pihoiissa on paljon perinteisiä maatalojen rakennuksia. Pihat ovat avoimia. Useissa pihoiissa on joko lehtipuukuja tai kuusiaita. Pihapuina on kuusia, koivuja, lehtikuusia, vaahteroita ja tammia joko yksinäispuina tai pieninä ryhminä. Kaikilla peltoalueilla on vielä pieniä kiviaidan pätkiä ja kivikasoja.

Hyviänsalmi kuuluu valtakunnalliseen lintuvesien suojeluohjelmaan ja se on maakuntakaavan luonnonsuojelukohde. Osa alueesta on rauhoitettu luonnonsuojelulaille. Alueen maisemaa tyypittää

kokonaisuutena viljavuus ja vauraus.

Arviointi

Laaja, monipuolinen ja sokkeloinen Saimaan ranta-alueen viljely- ja järvimaisema, jonka arvot liittyvät järviluontoon ja pitkäaikaiseen maatalouteen.

Merkinnät

- Ehdotus maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi
- Maakunnallisesti arvokas maisema-alue 2010
- Luonnonsuojelualue, perustettu
- Muinaisjäännösalue
- Muinaisjäännöskohde
- ◆ Arvokas rakennusperintökohde

Lähdeaineisto:
 MML, 2012
 OIVA - ympäristö- ja paikkatietopalvelu
 (valtion ympäristöhallinnon virastot), 2012
 Museovirasto, 2012
 Etelä-Savon maakuntaliitto, 2012
 Etelä-Savon Ely-keskus, 2012

3.2.4.2 Lapinmäki-Pasalankylä-Ryyhtölä M

Maisemamaakunta ja -seutu:

Itäinen Järvi-Suomi, Suur-Saimaan seutu

Maisematyyppi

‘Viljava avara vauraus’

Pinta-ala

1 020 ha

Lapinmäki-Pasalankylä-Ryyhtölän maisema-alueen eteläisin osa sijaitsee noin neljä kilometriä Joroisten kirkonkylältä luoteeseen. Seudun vanhin asutus on ajoitettu esinelöytöjen perusteella 4500 - 6000 vuotta vanhaksi. Maisema-alueen läheisyydestä on löydetty kivikautisia asuinpaikkoja ja esineitä mm. Kolmanjoen länsipäästä ja Kollinjoen varrelta. Pysyvästä asutuksesta on merkkejä 1300-luvulta alkaen, jolloin seudulla on harjoitettu kaskenpolttoa. 1600-luvulta alkaen asutus on vakiintunut ja viljelysten raivaaminen nykyisille paikoilleen on alkanut.

Aluetta kokonaisuutena luonnehtii laaja, avoin viljelyalue, joka ulottuu Jokijärven pohjoisrannalta Pasalan, Mustolankylän, Korvenkylän ja Ryyhtölän kautta Patvistonsuolle asti. Pasalankylä-Mustolan kylän maisemakuva on tasaisehkoa viljelysalaa, mitä reunavyöhykkeet ja tilat puustoineen pilkkovat. Pieksämäki-Joroinen -maantien varressa Lapinmäen rinteillä on laajasta peltoaukeasta poikkeava vaihteleva, pienipiirteinen viljelysmaisema, jossa pellot ja laitumet nousevat Jokijärven rannasta mäen rinteille. Maantie luikertelee peltojen ja laidunten halki. Alueen kaakkoisreunassa on sen korkein kohta noin 80 m mpy kohoava Lapinmäki, josta Pasalankylän viljelysmeri avautuu.

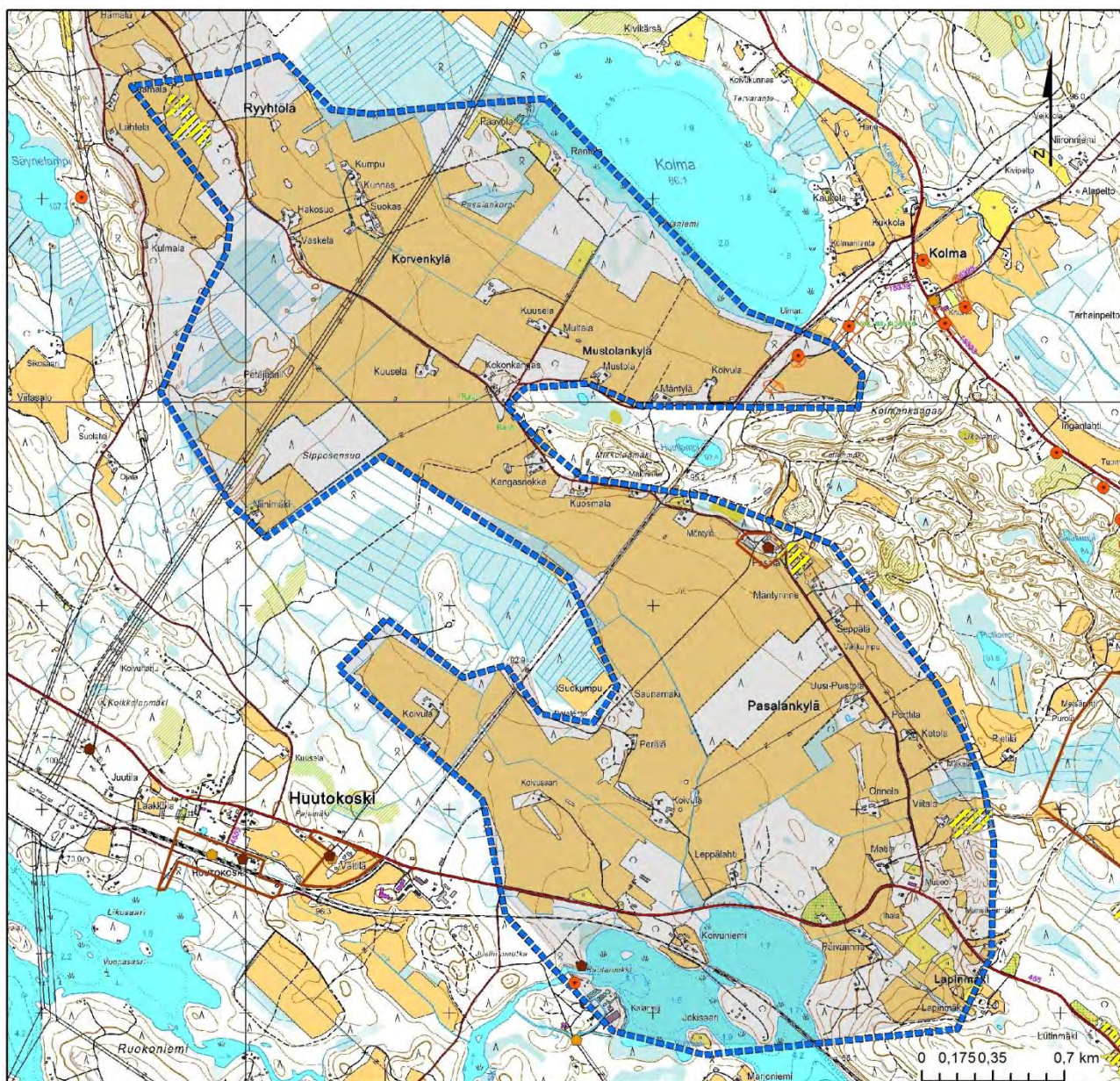
Pasalaa lukuun ottamatta suurin osa muista tiloista on perustettu 1920-luvulla torpparien itsenäistymisen seurauksena ja 1940-luvulla siirtolaisten asutustoiminnan seurauksena. Pihapiirit ovat näissä taloissa pääosin vielä perustamisajalta. Muutamia päärakennuksia on uusittu 1900-luvun lopulla. Pihoissa on kookkaita pihapuita, kapeita kuusia, koivuja, hedelmäpuita ja jaloja lehtipuita. Pihapiirejä on rajattu

pensasaidoilla mm. kuusiaidoilla sekä tasavälisillä koivuistutuksilla. Kylätie yhdistää niitä tilakeskuksia, jotka sijoittuvat peltoaukean reunalle. Peltojen keskellä on vain joitakin pihoja ja yksittäisiä latoja. Laajalla peltoaukealla on pääosin vähän puita, tilarajoilla kasvaa puuryhmiä ja kylätien varressa on yksittäisiä varttuneita maisemapuita, mm. mäntyjä sekä Pasalankylällä pensasaitoja. Reunavyöhykkeet ovat paikoin reheviä pajukoita.

Metsähallituksen siemenviljelymetsiköt sijoittuvat paikoin avoimeen peltomaisemaan, pilkkoen näkymiä paikallisesti. Maisema-alueella sijaitsevat kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet Pasala, Pasalankylällä ja Huutokosken ruukin rauniot Sysmäjärvestä Jokijärveen virtaavan joen alemman kosken, Huutokosken, etelärannalla. Ruukin alue on maakunnan merkittävimpiä 1800-luvun teollisuusympäristöjä, josta on jäljellä enää raunioita ja ruukinjohtajan asunto. Kylätien varren vanha, käppyräinen mänty on luonnonmuistomerkki. Maisema-alueella on myös perinnebiotooppeja.

Arviointi

Etelä-Savon maakunnassa harvinainen, mutta Joroisten alueella yleisesti esiintyvä laaja ja tasainen viljelyalue, jonka ytimen muodostaa pitkään viljelty kartanon pellot ja jota on laajennettu raivaamalla monta kertaa 1900-luvun kuluessa.

Merkinnät

- Ehdotus maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi
- Maakunnallisesti arvokas maisema-alue 2010
- Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö 2009
- Arvokas perinnebiotooppi
- Muinaisjäännösalue
- Muinaisjäännöskohde
- ◆ Rakennussuojelukohde
- ◆ Arvokas rakennusperintökohde

Lähdeaineisto:
 MML, 2012
 OIVA - ympäristö- ja paikkatietopalvelu
 (valtion ympäristöhallinnon virastot), 2012
 Museovirasto, 2012
 Etelä-Savon maakuntaliitto, 2012
 Etelä-Savon Ely-keskus, 2012

3.2.4.3 Montolanmäki M

Maisemamaakunta ja -seutu:

Itäinen Järvi-Suomi, Savonseuden seutu

Maisematyyppi

'Drumliineja ja tasankoja'

Pinta-ala

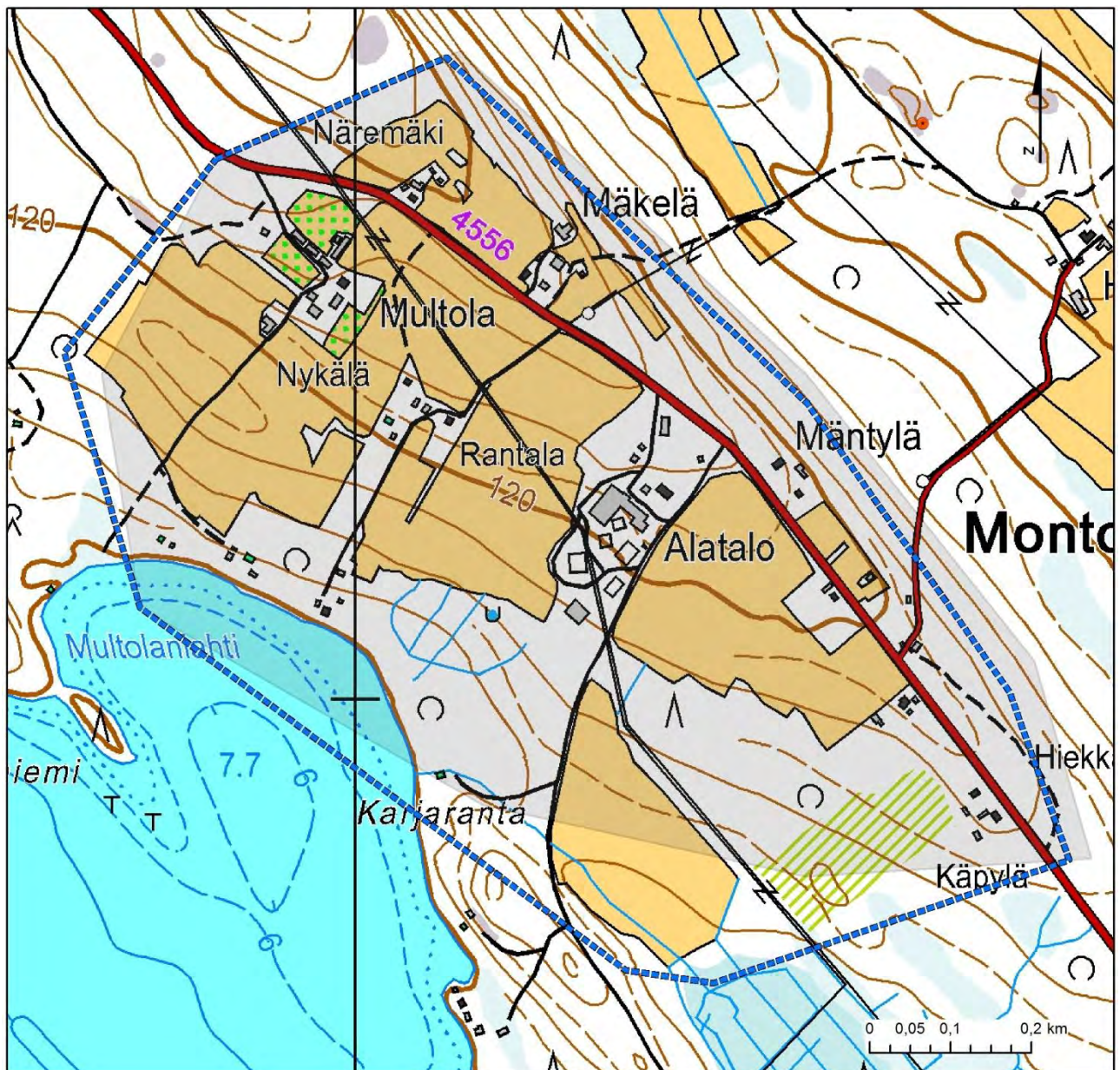
81 ha

Montolanmäen pienipiirteinen ja kumpuileva peltoaukea taloineen sijaitsee Joroisten kirkonkylältä linnuntietä 13 km länteen Maaveden rannalla ja Vihotunvuoren kuusi- ja sekametsärinteellä. Maiseman perusrakenteena on voimakkaasti luode-kaakko -suuntautunut Vihotunvuori. Montolanmäen viljelyalue on muodostunut Vihotunvuoren etelärinteille ja lähes Maaveden ranta-alueille asti.

Tilat ovat asettuneet rinnepeltojensa keskelle, rinteiden yläosiin. Tilat muodostavat keskenään kylätien varren läheisyyteen löyhähkön nauha-asutuksen. Peltoaukealta avautuu pitkiä näkymiä länteen Maavedelle ja sen vastarannalle. Paikoin kivisetkin pihlaja- ja koivuvietteet halkovat peltokuvioita. Suurin osa Montolanmäen taloista on pieniä kolmen - neljän rakennuksen avoimia pihapiirejä rinteiden yläosissa. Pihapiirien kasvillisuus on runsasta. Maisemassa kohoavat kookkaat pihapuut, kuuset, koivut ja myös jalot lehtipuut sekä hedelmäpuut. Paikoin vapaasti kasvavat lehtipensasaidat rajaavat pihapiirejä peltoalueista.

Arviointi

Kaskeamisen jälkeen syntynyt järviolueelle tyypillinen mäen rinteiden pienipiirteinen viljelyaukea, jonka näkymissä ovat ympäröivä järvi- ja metsämaisema.

Merkinnät

- Ehdotus maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi
- Maakunnallisesti arvokas maisema-alue 2010
- Muinaisjäännöskohde

Lähdeaineisto:
 MML, 2012
 OIVA - ympäristö- ja paikkatietopalvelu
 (valtion ympäristöhallinnon virastot), 2012
 Museovirasto, 2012
 Etelä-Savon maakuntaliitto, 2012
 Etelä-Savon Ely-keskus, 2012

3.2.5 Juva

3.2.5.1 Haukilampi M

Maisemamaakunta ja -seutu:

Itäinen Järvi-Suomi, Suur-Saimaan seutu

Maisematyyppi

'Saaressa ja niemessä'

Pinta-ala

224 ha

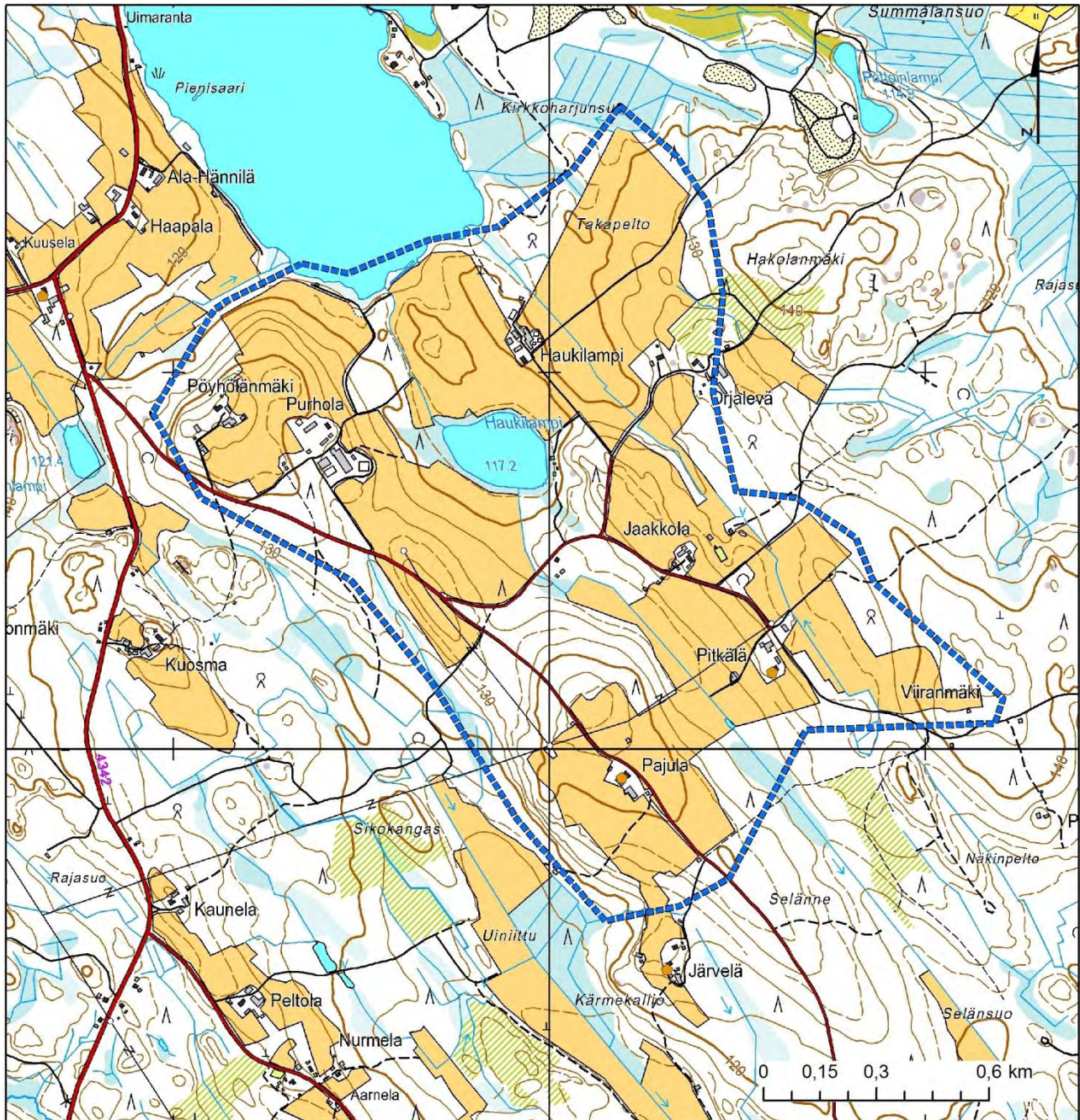
Haukilammen maisema-alue sijaitsee Juvan Hatsolassa, noin 9 km Juvan keskustasta lounaaseen. Maiseman perusrakenteen muodostaa luoteis-kaakko suunnassa kulkevat harjujaksot sekä niiden väliin jäävät kosteamat painanteet. Maisema-alueen rajauksen muodostavat Pöyhölänmäen, Hakolanmäen ja Viiranmäen rinteille ja lähelle lakialueita raivattu viljelyalue sekä mäkien väliin jäävä Haukilampi.

Rinnepellot on raivattu lähelle Haukilammen ja Murtosen rantoja, vain kapea koivuvyöhyke erottaa pellot ja vesistön. Peltokuvioiden välissä on kapeita pihlaja-, koivu- ja leppävaltaisia reunavyöhykkeitä, paikoin peltomaisemassa erottuvat yksittäiset katajat sekä monet pienemmät maatalouden vanhat talousrakennukset. Pajulan peltokuvioita kiertävät paikoin ladotut kiviaidat.

Tilat ovat kookkaita ja ovat asettuneet peltojensa keskelle. Ne muodostavat keskenään löyhän ryhmäkylän. Useat talot on rakennettu 1900-luvun alussa. Pihapiireissä on monenikäisiä rakennuksia ja myös melko nuoria ja kookkaita etenkin maatalouden tuotanto- ja talousrakennuksia. Kookkaat uudisrakennukset on sijoitettu vanhojen pihapiirien yhteyteen luontevasti. Pihapiirien koristekasvillisuus on runsasta. Maamerkkeinä kohoavat kookkaat pihapuut, kapeakasvuiset kuuset ja varttuneet koivut, pihoissa on myös jaloja lehtipuita ja mm. terijoensalavia. Pajulan pihaa rajaa kuusiaita.

Arviointi

Perinteinen savolainen mäenlakikylä, jonka maisemakuva on elänyt ajassaan ja maataloustuotannon volyymien muutoksissa onnistuneesti. Uudisrakennukset on sijoitettu vanhojen pihapiirien yhteyteen luontevasti. Uudispihat muodostavat maisema-alueen erikoisuuden, esimerkin muuttuvasta agraarimaisemasta ja samalle seudulle keskittyneestä useamman tilan viime vuosina tapahtuneesta laajamittaisesta maatalousrakentamisesta.

Merkinnät

Ehdotus maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi

Arvokas rakennusperintökohde

Lähdeaineisto:

MML, 2012

OIVA - ympäristö- ja paikkatietopalvelu

(valtion ympäristöhallinnon virastot), 2012

Museovirasto, 2012

Etelä-Savon maakuntaliitto, 2012

Etelä-Savon Ely-keskus, 2012

3.2.5.2 Maivala M

Maisemamaakunta ja -seutu:

Itäinen Järvi-Suomi, Suur-Saimaan seutu

Maisematyyppi

'Saaressa ja niemessä'

Pinta-ala

201 ha

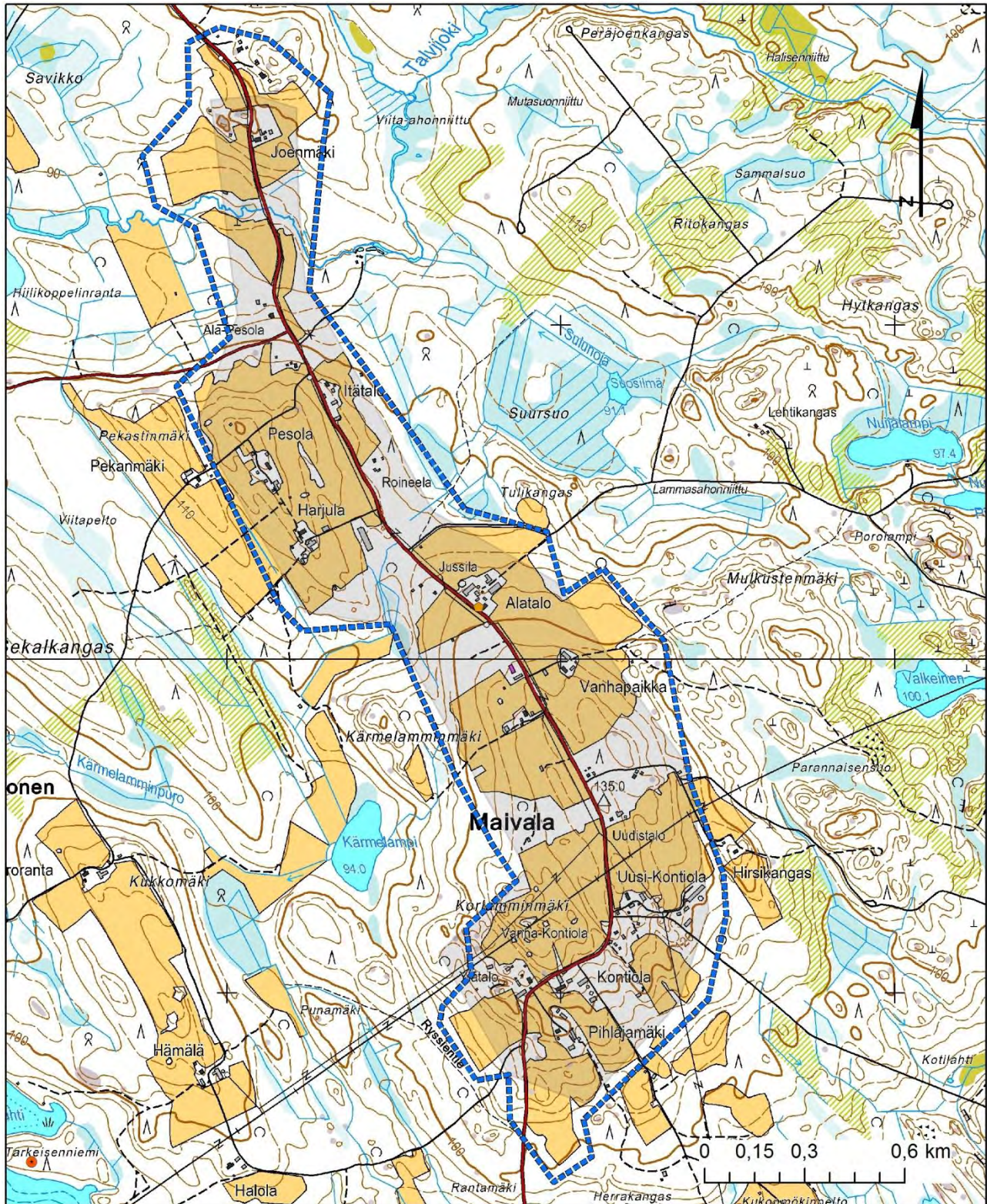
Maivalan pienipiirteinen, kumpuileva maisema-alue sijaitsee noin 16 km Juvan keskustasta lounaaseen. Maiseman perusrakenteen muodostaa luode-kaakko -suunnassa kulkevat harjanteet sekä sen ympärille sijoittuvat lukuisat pienet ja vähän isommat painanteet, vesialueet ja suot. Vedet seuraavat maisema-alueita, mutta vesi ei ole maisema-alueen maisemakuvassa läsnä. Kylätie kiertää tilojen läpi luonnonesteitä kiertäen.

Tilat ovat vanhoja ja niissä on monenikäisiä rakennuksia, myös paljon vanhoja rakennuksia. Useat talot on rakennettu 1900-luvun alussa. Pihapiirien kasvillisuus on perinteistä. Pihossa on kookkaita pihapuita lähinnä kuusia ja koivuja sekä vapaasti kasvavia pensaista. Vanhan koulun pihaa on rajattu puuaidalla. Alueella on säilynyt myös ladottuja kivaitoja. Talot pihapiireineen ovat ryhmittyneet kylätien molemmiin puoliin, kallioisten ja kumpareisten mänty ja lehtipuuvaltaisten metsämaiden väliin, rinnepeltojen keskelle, kohtuullisen matkan päähän toisistaan. Korkeimmilla alueilla avautuu pitkiä peltonäkymiä.

Maivalan kautta kulkenut Maivala-Auvila kylätie on ollut tärkeä yhdysreitti Saimaan vesiliikenteen ja Juvan maaliikenteen välillä. Se mainitaan jo 1700-luvulla kulkeneen likimain nykyisellä paikalla. Alueella on perinnebiotooppeja, vanhoja hakoja ja niittyjä.

Arviointi

Perinteinen savolainen vaaranlakikylä. Maisema on pieni- ja maaseutumaista ja maisemakuva on polveileva.

Merkinnät

- Ehdotus maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi
- Maakunnallisesti arvokas maisema-alue 2010
- Arvokas rakennusperintökohte
- Muinaisjäännöskohde

Lähdeaineisto:
MML, 2012
OIVA - ympäristö- ja paikkatietopalvelu
(valtion ympäristöhallinnon virastot), 2012
Museovirasto, 2012
Etelä-Savon maakuntaliitto, 2012
Etelä-Savon Ely-keskus, 2012

3.2.5.3 Remojärvi M

Maisemamaakunta ja -seutu:

Itäinen Järvi-Suomi, Suur-Saimaan seutu

Maisematyyppi

'Saaressa ja niemessä'

Pinta-ala

149 ha

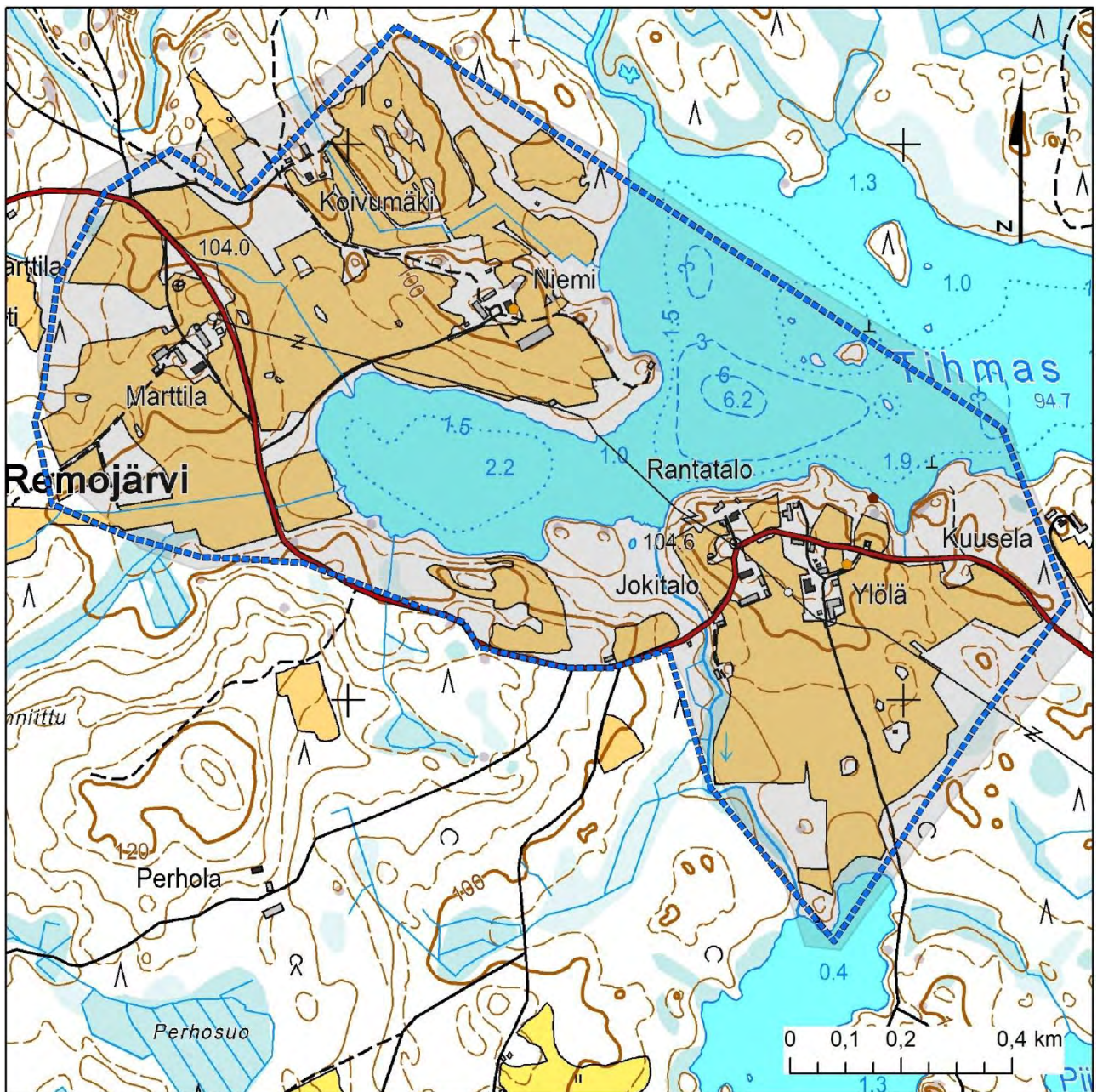
Remojärven maisema-alue sijaitsee Tihmasjärven ranta-alueilla lähellä Juvan ja Mikkelin rajaa, 27 km lounaaseen Juvan keskustasta. Nykyisen Remojärven kylän alue oli vuoden 1561 maaluettelon mukaan Juvan tiheimmin asuttuja seutuja. Alue on Suur-Saimaan seudun perinteistä viljelyseutua, missä vesistöt sekä myös harjut ovat ohjailleet pysyvän asutuksen syntymistä helppokulkuisille alueille niemiin, saariin ja harjuille.

Peltoaukea on raivattu Tihmasjärven länsi- ja etelärannalle sekä Tihmaksen ja Saarijärven väliselle kannakselle. Kylätie kiemurtelee järvien ja peltojen välissä. Maisema on kumpuilevaa ja vaihtelevaa, osin myös alavaa ja soista, osin pienipiirteistä, osin avautuu pitkiäkin näkymiä yli rinnepeltojen ja Tihmasjärvelle. Tilat ovat sijoittuneet vesistön lähelle tien molemmiin puoliin.

YLölän talouskeskus on korkeammalla kumpareella ja sieltä avautuu näkymiä järvelle ja järven saariin. Myös YLölän tilan ja rannan välialueella on hevoslaitumia. Laajempi peltoaukea on kuitenkin Saarijärven puolella. Tien ja pellon välissä ei ole juurikaan pientareita. Marttilan kumpareella on vielä näkyvissä pellon raivauksen jäljiltä kivikasoja. Niemen tilan metsämaita reunustaa edelleen paikoin komeat ladotut kiviaidat. Pihapiirit ovat puoliavoimia. Pihapiireissä on monen ikäisiä rakennuksia, alueella on säilynyt paljon myös vähän vanhempia rakennuksia sekä myös paja ja tuulimylly.

Arviointi

Monipuolinen maatalous- ja järvimaisema, jossa on perinteisiä pihapiirejä ja viljelyalueita.

Merkinnät

- Ehdotus maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi
- Maakunnallisesti arvokas maisema-alue 2010
- Rakennussuojelukohde
- Arvokas rakennusperintökohde

Lähdeaineisto:
 MML, 2012
 OIVA - ympäristö- ja paikkatietopalvelu
 (valtion ympäristöhallinnon virastot), 2012
 Museovirasto, 2012
 Etelä-Savon maakuntaliitto, 2012
 Etelä-Savon Ely-keskus, 2012

3.2.5.4 Souru M

Maisemamaakunta ja -seutu:

Itäinen Järvi-Suomi, Suur-Saimaan seutu

Maisematyyppi

'Saaressa ja niemessä'

Pinta-ala

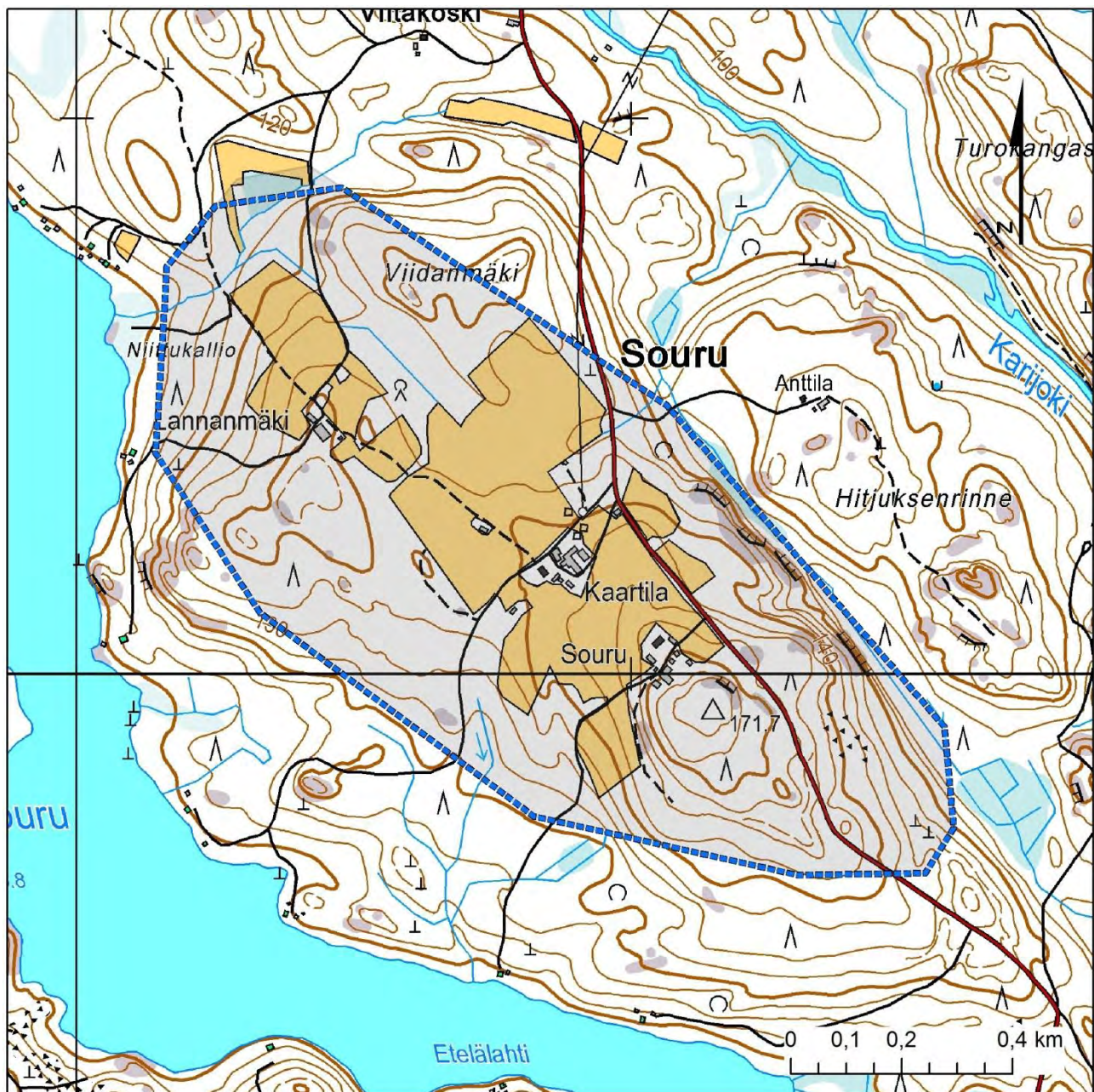
100 ha

Sourun maisema-alue sijaitsee 10 km linnuntietä Juvan keskustasta kaakkoon. Maisema on perusrakenteeltaan voimakkaasti luode-kaakko -suuntaista. Pellot on raivattu luode-kaakko -suuntaisesti kolmen mäen rinteille. Näistä korkein on kalliopaljastumiseen Sourun tilan kohdalla oleva mäki (171,7 mpy), muita mäkiiä ovat Lannanmäki ja Viidanmäki. Pellot on raivattu mäkien välisille rinteille, mutta ei niiden lakialueille.

Sourusta avautuu pitkä näkymä peltoja myöten luoteeseen Lannanmäen asutukseen sekä myös kaakkoon Kiiskilän viljelyalueille. Kumpuilevaa peltonauhaa kehystää leveähköt lehtipuuvaltaiset reunavyöhykkeet ja niiden takana, tuoreet varttuneet kuusivaltaiset kankaat. Maisema-alueella on kolme tilaa: Souru, Kaartila ja Lannanmäki. Souru ja Kaartila ovat aktiivisia tiloja, tilojen päärakennukset ovat 1900-luvun alkuvuosilta. Lannanmäki on asumaton ja tilan rakennuksista on jäljellä navetta. Tilat sijaitsevat peltojensa keskellä. Souruun johtaa nuori koivukuja ja pihapiiriä rajaavat varttuneet kapeat kuuset. Myös Kaarilan pihapiirissä on runsaasti varttuneita pihapuita, kapeita kuusia ja koivuja sekä myös lehmuksia ja matalampia koristepensaita. Lannanmäen vanhan pihapiirin kasvillisuutta ovat mm. varttuneet kuuset, pihlajat ja syreenit.

Arviointi

Alue edustaa muutaman tilan muodostamaa Suur-Saimaan seudulle tyypillistä vesien ääreen, korkeiden harjanteiden läheisyyteen syntyntä viljelyaluetta perinteisine tilakeskuksineen.

Merkinnät

- Ehdotus maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi
- Maakunnallisesti arvokas maisema-alue 2010

Lähdeaineisto:
 MML, 2012
 OIVA - ympäristö- ja paikkatietopalvelu
 (valtion ympäristöhallinnon virastot), 2012
 Museovirasto, 2012
 Etelä-Savon maakuntaliitto, 2012
 Etelä-Savon Ely-keskus, 2012

3.2.5.5 Summalan-Kiiskilänniemi M

Maisemamaakunta ja -seutu:

Itäinen Järvi-Suomi, Suur-Saimaan seutu

Maisematyyppi

'Saaressa ja niemessä'

Pinta-ala

213 ha

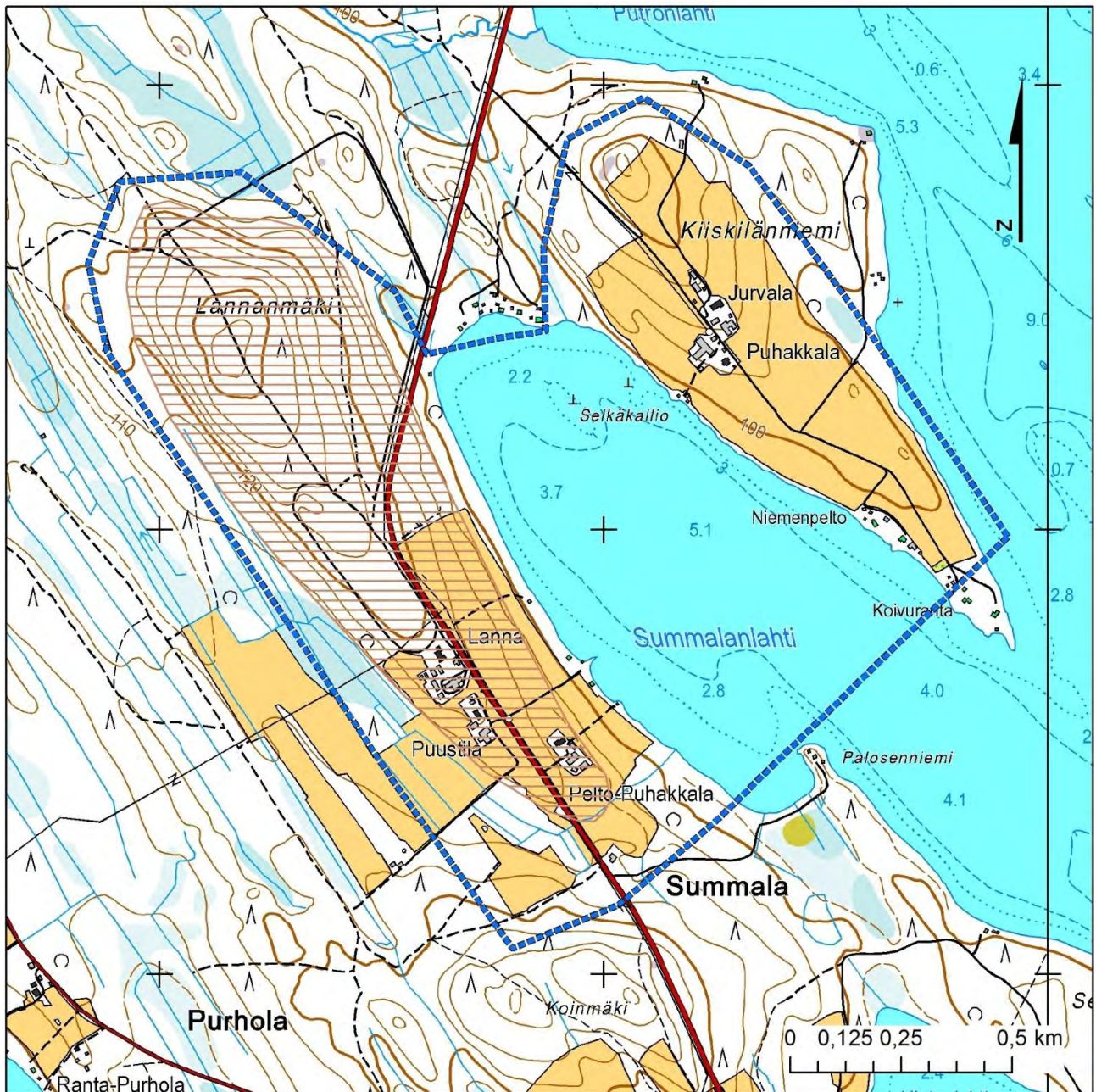
Summala-Kiiskilänniemen maisema-alue sijaitsee 18 km Juvan keskustasta kaakkoon Kotijärven Summalanlahden molemmin puolin. Maiseman perusrakenteen muodostavat lähes pohjois-etelä - suunnassa kulkevat muuta Suur-Savon seutua loivemmin kumpuilevat moreeniharjanteet. Alueen järvisyys on runsasta. Pellot on raivattu vesistöihin viettävälle rinteille ja mäkien lakiosaan. Viljelyaukeita ja vesiä kehystävät mäntyvaltaiset metsät.

Maisema-alue edustaa jo harvinaista maisematyyppiä, mikä aiemmin on ollut Suur-Saimaan seudulla niemiin rakentuneilla viljelyalueille hyvin tyypillinenkin. Kaksi kylää viljelyaukeineen veden äärellä, veden molemmin puolin heijastuvat toisilleen, muodostavat maisemaparin. Pellot on raivattu harjanteille ja aivan vesistöjen rantaan saakka. Peltokuviot ovat laajoja ja maisemakuva on avara. Tilat ovat asettuneet harjanteelle peltojensa keskelle luode-kaakko -suuntaisiksi löyhiksi asutusnauhoiksi. Maisemakuva on avointa. Pihapiirit ovat avoimia ja niissä on hyvin monenikäisiä rakennuksia. Pihoissa kohoavat kookkaat pihakuuset ja varttuneet koivut ja monet muut pihapuut, mm. salavat ja hedelmäpuut. Pihoja rajaavat paikoin pensas- ja puuaidat. Kivet on kerätty viljelykuvioiden reunoille. Pitkä koivuviete ja hoidettu puustoinen rantavyöhyke kehystää peltoaukeaa Kiiskilännimessä, Kotijärven rannassa.

Arviointi

Perinteinen savolainen, mutta jo harvinainen maisemakokonaisuus, missä veden ääreen muodostunut kylä ja kylämaisema muodostaa maisemallisen parin lahden yli avautuvan toisen veden ääreen muodostuneen

kylän kanssa.

Merkinnät

- Ehdotus maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi
- Arvokas moreenimuodostuma

Lähdeaineisto:
 MML, 2012
 OIVA - ympäristö- ja paikkatietopalvelu
 (valtion ympäristöhallinnon virastot), 2012
 Museovirasto, 2012
 Etelä-Savon maakuntaliitto, 2012
 Etelä-Savon Ely-keskus, 2012

3.2.5.6 Suurniemi M

Maisemamaakunta ja -seutu:

Itäinen Järvi-Suomi, Suur-Saimaan seutu

Maisematyyppi

‘Viljava avara vauraus’

Pinta-ala

99 ha

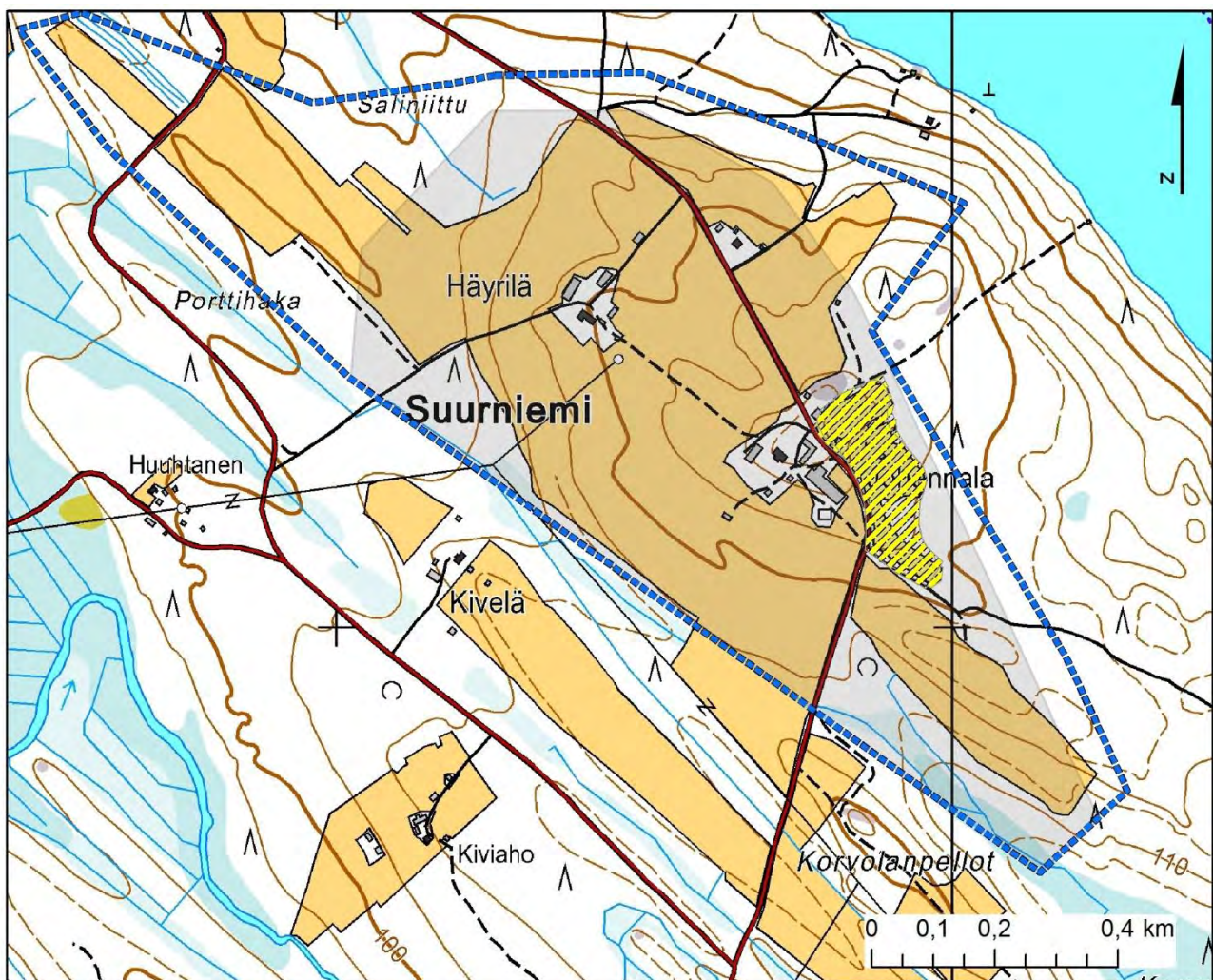
Suurniemen maisema-alue sijaitsee noin 15 km Juvan keskusta itään, Tuusjärven rantamaisemassa. Maiseman perusrakenteen muodostavat lähes pohjois-eteläsuunnassa kulkevat muuta Suur-Savon seutua loivemmin ja harvemmin kumpuilevat moreeniharjanteet. Paikoin harjanteet kohoavat yksittäisiksi suhteellisen korkeiksikin kummuiksi, kuten Suurniemessä, missä viljelysalueet saattavat samoilla lohkoilla vaihdella 102 metristä 135 metriin.

Tilat sijaitsevat löyhästi suhteessa toisiinsa, kuitenkin näköyhteydellä toisiinsa, viljelystensä keskellä. Pääosin puoliavoimet pihapiirit muodostuvat vanhoista rakennuksista, perinteiset puutarhat ja monet maisemapuut, kotikuuset ja yksittäiset jalot lehtipuut merkkäävät tilakokonaisuutta avoimen maiseman keskellä. Maisema on vauras, siinä heijastuu pitkä viljelyhistoria. Avointa viljelymaisemaa kehystävät varttuneet havupuuvaltaiset metsät sekä myös koivuvaltaiset reunavyöhykkeet. Ladotut kiviaidat kehystävät paikoin hyväkuntoisina paikoin hieman sortuneina nykyisiä ja entisiä laidunalueita. Suurniemen kylän tiloista Kivelä on vanhin. Sen päärakennus on 1700-luvulta. Porukan tilan päärakennus on siirretty läheiseltä rannalta nykyiselle paikalleen 1850-1900. Johanalan päärakennus on tehty v. 1935.

Arviointi

Edustaa viljavaa ja vaurasta savolaista kylämaisemaa, missä maisema on vain lievästi kumpuilevaa ja muodostuu poikkeuksellisen pitkiä näkymiä, viljelykuviot ovat poikkeuksellisen laajat. Johanala, Porukka ja

Häyriän tilakokonaisuudet muodostavat yhdessä hyvän esimerkin seudun perinteisestä kyläkokonaisuudesta.

Merkinnät

- Ehdotus maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi
- Maakunnallisesti arvokas maisema-alue 2010
- Arvokas perinnebiotooppi

Lähdeaineisto:
MML, 2012
OIVA - ympäristö- ja paikkatietopalvelu
(valtion ympäristöhallinnon virastot), 2012
Museovirasto, 2012
Etelä-Savon maakuntaliitto, 2012
Etelä-Savon Ely-keskus, 2012

3.2.5.7 Vuorilahti M

Maisemamaakunta ja -seutu:

Itäinen Järvi-Suomi, Suur-Saimaan seutu

Maisematyyppi

'Saaressa ja niemessä'

Pinta-ala

202 ha

Vuorilahti sijaitsee Juvan kunnan eteläosissa, linnuntietä noin 20 km Juvan keskustasta lounaaseen. Maiseman perusrakenteen muodostaa luoteis-kaakko suunnassa kulkevat harjujaksot sekä voimakkaasti kohoavat kalliot sekä ympärille sijoittuvat lukuisat pienet ja vähän isommat painanteet, vesialueet ja suot. Pellot on raivattu lähes simpukan muotoon kiertäen Kotilahden ja Kortelahden rinnerantoja.

Tilat ovat asettuneet rannoilta hieman ylemmäksi rinteille, kuitenkin peltokuvioidensa keskelle ja kohtuullisen välimatkan päähän toisistaan. Pihapiirit ovat avoimia, ja kylätie kulkee usein pihapiirin läpi. Rakennukset ovat perinteisiä. Osia pihosta on osin suljettu pensasaidoilla ja puuaidoilla. Pihossa on runsaasti koristekasvillisuutta, varttuneita pihapuita, kuusia, koivuja, hedelmäpuita ja myös jaloja lehtipuita.

Avoimia alueita kehystävät kapeat lehtipuuvaltaiset vyöhykkeet sekä pääosin mäntyvaltaiset kuivahkot kangasmetsät. Penttilän tilan laitumet ovat kivisiä. Niittyjä kehystävät paikoin myös ladotut kiviaidat. Kalliopaljastumat ja isot kivet ovat maisema-alueella yleisiä.

Alueelta tunnetaan arkeologista kulttuuriperintöä, asuinpaikka ja pyyntikuoppa. Vuorilahden tilan päärakennus on rakennettu 1850-luvulla. Sen ulkoasu lienee 1800-luvun lopulta. Pihapiirissä on myös luonnonkivistä v. 1892 muurattu aitta, jonka ovena on entinen Mikkelin lääninvankilan ovi. Alueella on useita maisemallisestikin keskeisiä perinnebiotooppeja. Vuorilahden laitumet kuuluvat Niittynäkymiä -

erityistukien esittelytilat Etelä-Savossa verkostoon.

Arviointi

Vuorilahti on monipuolinen Suur-Saimaan seudulle tyypillinen, sokkeloinen, veden ääreen raivattu, jo pitkään asuttu ja viljelty viljelyalue. Maisemakuva on sekä avoin että pienipiirteinen.

Merkinnät

- Ehdotus maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi
- Arvokas perinnebiotooppi
- Muinaisjäännöskohde
- ◆ Rakennussuojelukohde
- ◆ Arvokas rakennusperintökohde

Lähdeaineisto:
MML, 2012
OIVA - ympäristö- ja paikkatietopalvelu
(valtion ympäristöhallinnon virastot), 2012
Museovirasto, 2012
Etelä-Savon maakuntaliitto, 2012
Etelä-Savon Ely-keskus, 2012

3.2.5.8 Sopala P

Maisemamaakunta ja -seutu:

Itäinen Järvi-Suomi, Suur-Saimaan seutu

Maisematyyppi

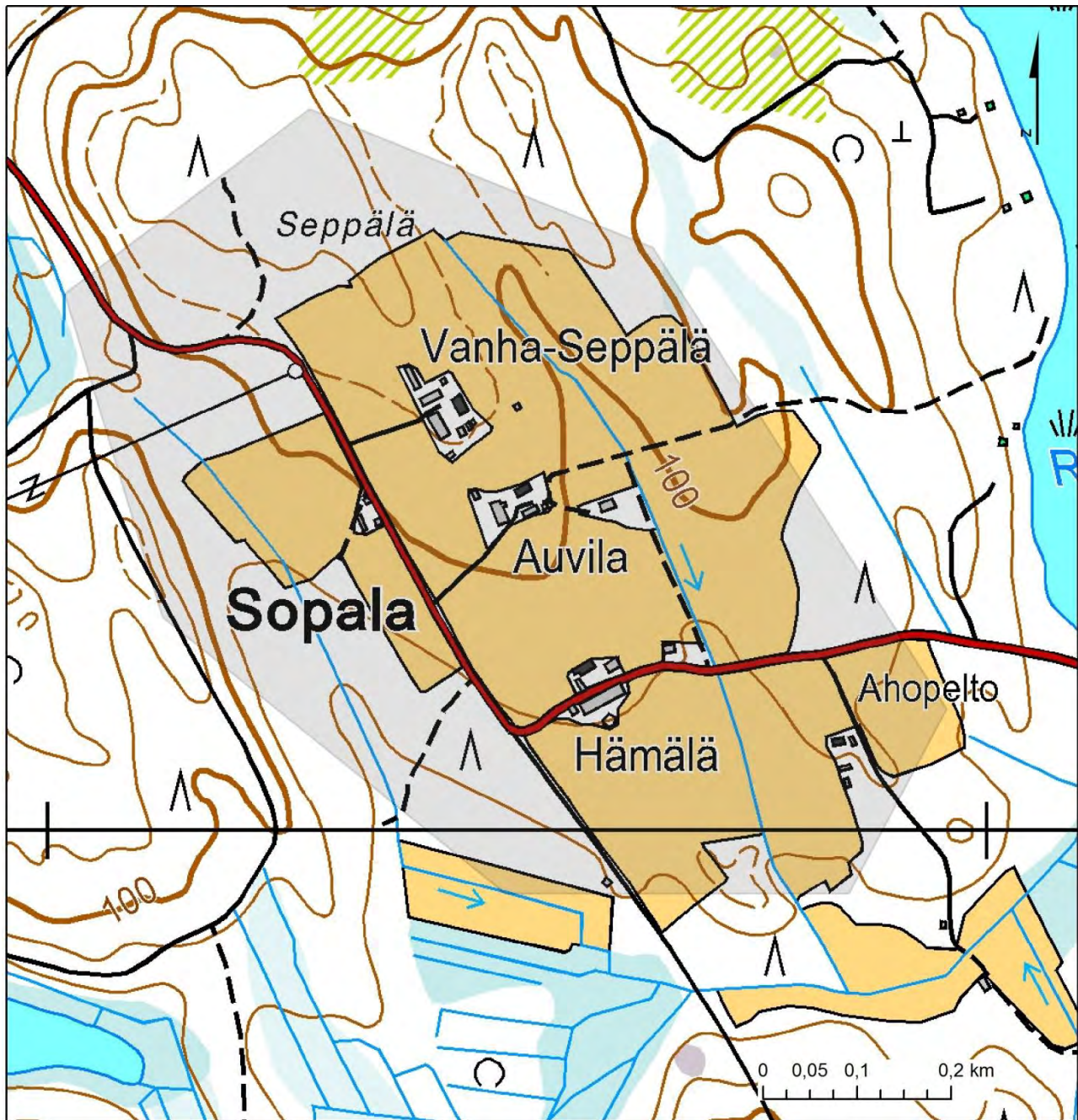
'Saaressa ja niemessä'

Sopalan viljelyaukea sijaitsee Hietajärven eteläpuolella noin 28 km Juvan taajamasta etelään. Maiseman perusrakenteena on vesialueiden Hietajärvi, Vehkajärvi ja Soilampi väliin jäävä ja lukuisten pienten luode-kaakko -suuntaisten kumpareiden väliin jäävä tasaisempi niemi. Mäntyvaltaiset kehysmetsät rajaavat avointa viljeltyä maisema-aluetta. Avoin ja tasainen kylämaisema muodostuu neljän tilan Vanha-Seppälän, Auvilan, Hämälän ja Ahopellon tiloista ja niiden pelloista. Tilakeskukset muodostavat nauhan peltojensa keskellä. Kylätie kulkee suoraviivaisesti peltokuvioden reunassa, tilusrajoja myötäillen ja Hämälän pihapiirin kautta.

Avointa viljelysmaisemaa kehystävät mäntyvaltaiset varttuneet metsät. Vanha-Seppälän itäpuolella tienvarteen sijoittuu koivikko. Tiloilla on säilynyt paljon hieman vanhempiakin rakennuksia ja ne muodostavat mm. Vanha-Seppälässä sekä Auvilassa useita erillisiä pihoja. Hietajärvi ja vesimaisema eivät ole maisemakuvassa sen läheisyydestä huolimatta läsnä.

Arviointi

Suur-Saimaan järviolueille tyypillinen niemeen syntynyt ympäristöään tasaisempi muutaman tilan muodostama nauhamainen viljelyaukea lukuisine vanhoine rakennuksineen.

Merkinnät

Maakunnallisesti arvokas maisema-alue 2010

Lähdeaineisto:
 MML, 2012
 OIVA - ympäristö- ja paikkatietopalvelu
 (valtion ympäristöhallinnon virastot), 2012
 Museovirasto, 2012
 Etelä-Savon maakuntaliitto, 2012
 Etelä-Savon Ely-keskus, 2012

3.2.5.9 Muut inventointien yhteydessä tarkistettut alueet

- Juva, Koikkala, RKY 2009
- Juva, Ollikkala, paikallisesti arvokas maisema

3.2.6 Kangasniemi

3.2.6.1 Kutkylä M

Maisemamaakunta ja -seutu:
Itäinen Järvi-Suomi, Savonseudun seutu

Maisematyypit
'Drumliineja ja tasankoja'

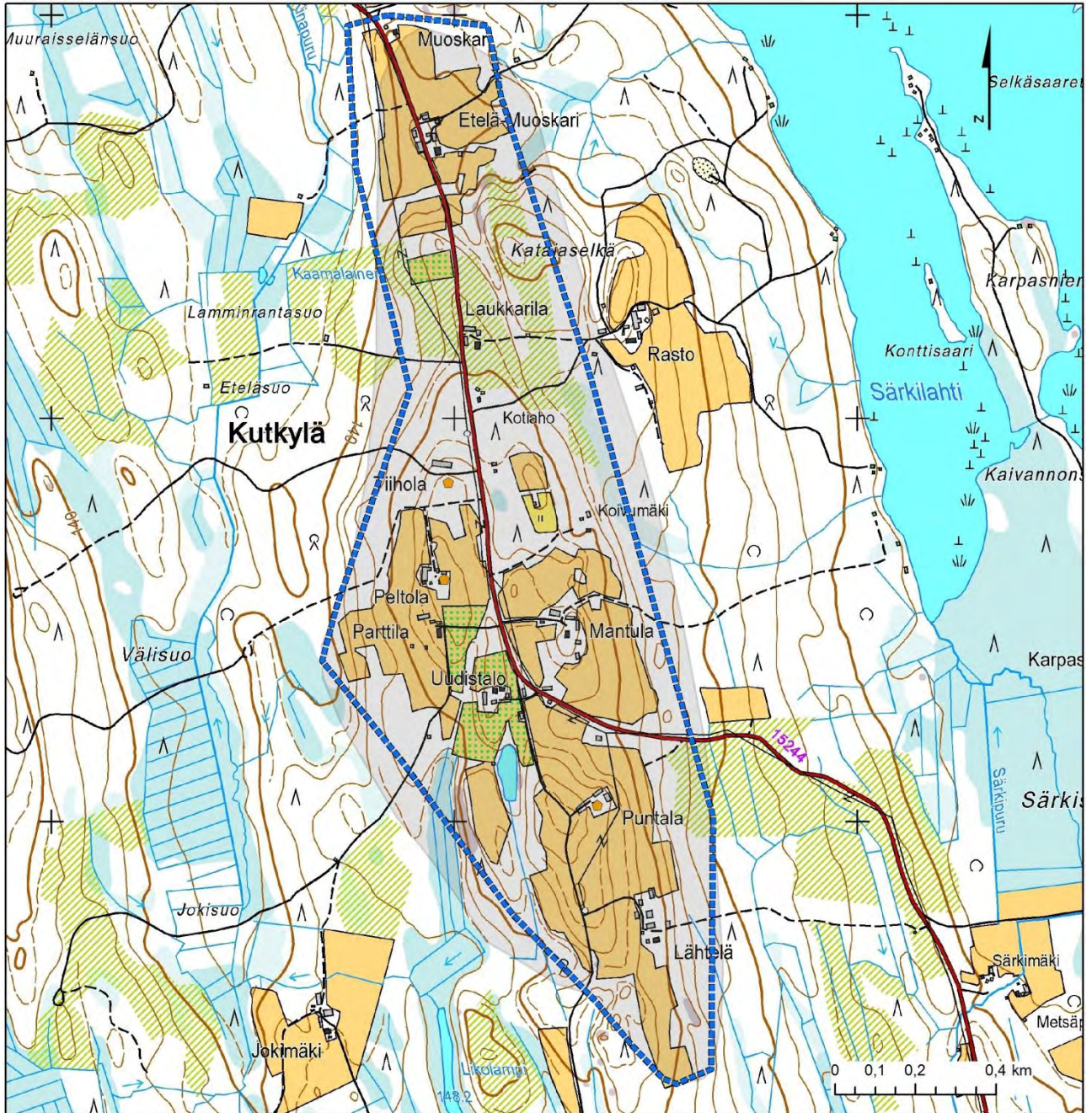
Pinta-ala
139 ha

Kutkylä sijaitsee 20 kilometriä pohjoiseen Kangasniemen keskustasta. Kutkylä on kuulunut Kutemajärven kylään, joka on Kangasniemen vanhimpia ja suurimpia kyliä. Alueella on viljelty jo 1500-luvulta lähtien. Puntalan mäen laella on kulkenut Pieksämäki-Kangasniemi -maantie, joka siirrettiin uuteen paikkaan 1940-50-luvulla. Alue on Savonseudun seudun perinteistä viljelyseutua, missä pysyvä asutus on muodostunut moreenimuodostumien laelle ja rinteille. Maisema-alue sijaitsee korkealla harjanteella ja sen korkein kohta on Puntalan mäki. Alueen itäpuolella on Kutemajärvi ja länsipuolella soiden ja pienten moreenimäkien muodostamaa vaihtelevaa maastoa.

Talot ja tilat ovat ryhmittyneet moreeniselänteitä seuraten rinteille viljelysten ääreen löyhäksi nauhaksi, viljelystensä keskelle. Kylän rakennuksista suurin osa on perinteisiä puurakennuksia ja pihoiissa on paljon jälkiä 1800-luvun mautilojen rakentamisesta. Joukossa on joitakin uudempia 1900-luvun loppuvuosikymmenten rakennuksia. Pihapiirit ovat puoliavoimia tai joskus aidoin suljettuja. Pihapiireistä kohoavat avoimessa kylämaisemassa useat maisemapuut, etenkin tilojen kotikuuset ja pihojen varttuneet koivut. Mäen laelta aukeaa näkymät kauas suo- ja metsämaisemaan. Puntalan pihapiiristä näkyy vielä Kutemajärveä ja vastapäiselle viljelysrinteelle Ylölänmäellä.

Arviointi

Korkean mäen pitkään viljelty peltoalue Puulan järvisseudun ja vedenjakaja-alueen vaihtumisvyöhykkeellä. Mäeltä avautuu laaja metsä- ja järvimaisema. Seudulle tyypillistä maaseutukylän asutusta mäen yläosissa.

Merkinnät

- Ehdotus maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi
- Maakunnallisesti arvokas maisema-alue 2010
- Arvokas rakennusperintökohte

Lähdeaineisto:
MML, 2012
OIVA - ympäristö- ja paikkatietopalvelu
(valtion ympäristöhallinnon virastot), 2012
Museovirasto, 2012
Etelä-Savon maakuntaliitto, 2012
Etelä-Savon Ely-keskus, 2012

3.2.6.2 Läsäkoski M

Maisemamaakunta ja -seutu:
Itäinen Järvi-Suomi, Savonseuden seutu

Maisematyyppi
'Drumliineja ja tasankoja'

Pinta-ala
120 ha

Läsäkosken vanha sahayhdyskunta ja siihen liittyvä koskimaisema sijaitsevat 33 kilometriä Mikkelistä luoteeseen ja 21 kilometriä Kangasniemeltä kaakkoon valtatie 13 läheisyydessä ja sen molemmin puolin. Läsäkoski, missä on kolme vierekkäistä koskea, oli jo 1700-luvulla suosittu lohenkalastuspaikka.

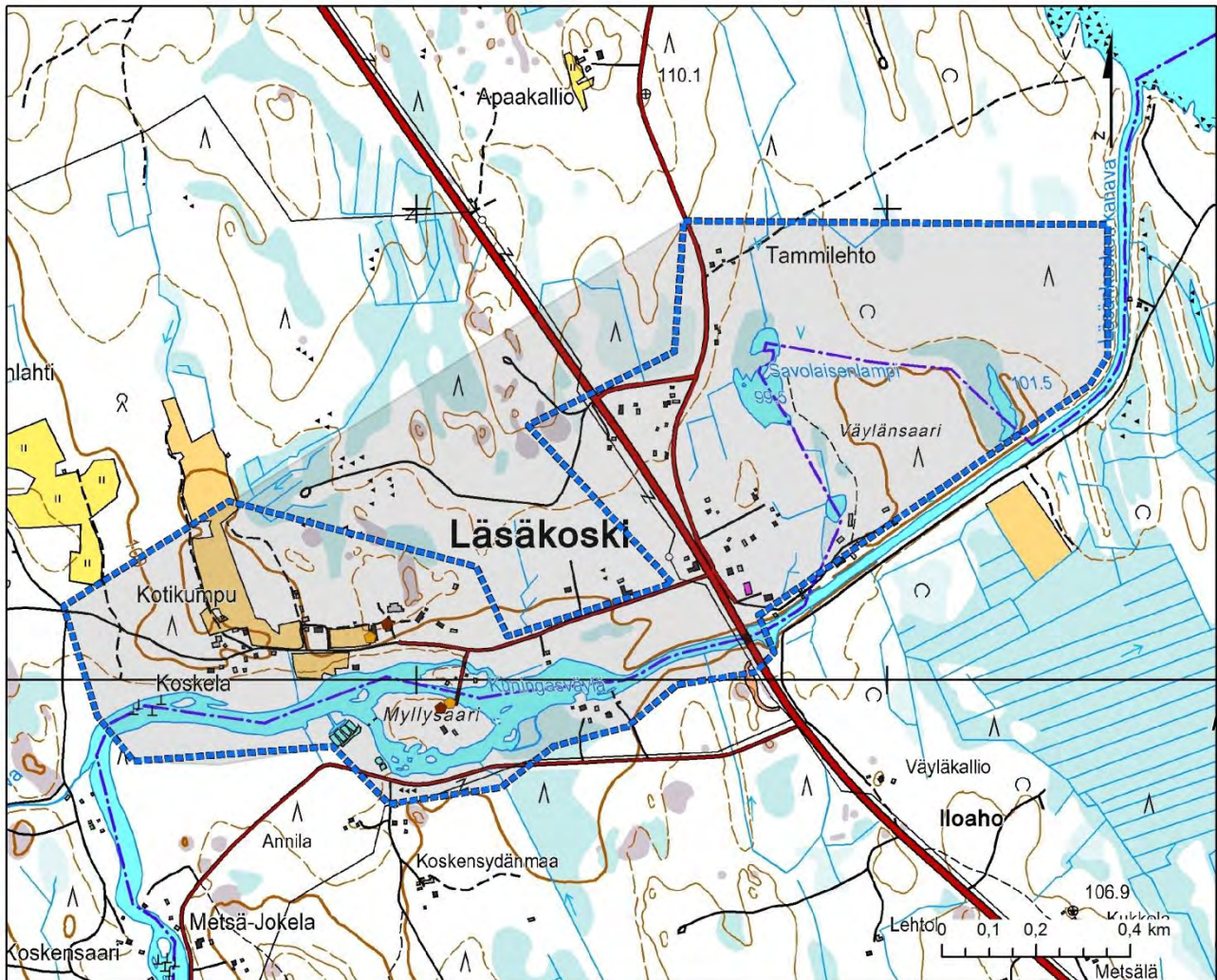
Tasainen maisema-alue avautuu metsikön jälkeen, pitkinä niittyinä ja rehevinä puistoina lukuisine rakennuksineen ja rakenteineen. Maisemassa keskeisessä osassa kumpuaa koski. Läsäkosken rakennetusta kokonaisuudesta merkittävän osan muodostaa Läsäkosken kartano rakennuksineen ja sahatoimintaan liittyneet veden äänen lukuisat rakennukset ja rakenteet. Maisema-alueen länsiosassa on kaksi vanhempaa maatilaa, maisema-alueen itäosassa sijaitsee Läsäkosken vanha koulu, kauppa ja sekä ryhmä asuintaloja ja vapaa-ajanasuntoja. Talot ovat ryhmittyneet veden läheisyyteen, teiden varsiin nauhaksi. 1900 -luvun alusta on jäljellä joitakin hirsi- ja lankkurakennuksia Myllysaarella sekä useita sahaan kuuluneita työväenasunto-, konttori- ja varastorakennuksia kosken pohjoisrannalla. Myllysaarella on myös vuosisadan alkupuolella keskimäiseen koskeen rakennettu ja myöhemmin kunnostettu voimalaitos, joka on edelleen toiminnassa. Rakennukset antavat hyvän kuvan vuosisadan alun sahayhdyskunnasta ja muodostavat luonnonkauniin koskimaiseman kanssa kokonaisuuden. Koskien yläpuolella on 1869-70 Kyyveden laskemiseksi tehty Läsäkosken kaivanto.

Maisema-alueen läheisyydessä sen itäpuolella ja yhteydessä Läsäkoskeen ovat Kyyvesi ja Puula ovat Natura 2000 -kohteita. Läheinen Kiviniemi on luonnonsuojelualue. Myllysaaren lehto on mainittu

valtakunnallisessa lehtojensuojelutyöryhmän mietinnössä paikallisesti arvokkaana kohteena.

Arviointi

Läsäkosken alue on edustava esimerkki 1900-luvun alun ajan sahayhdyskunnasta, missä vanhat teollisuusrakennukset ja sahan aikainen kylä muodostavat kosken ja kanavan kanssa maisemakokonaisuuden.

Merkinnät

- Ehdotus maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi
- Maakunnallisesti arvokas maisema-alue 2010
- Rakennussuojelukohde
- Arvokas rakennusperintökohde

Lähdeaineisto:
MML, 2012
OIVA - ympäristö- ja paikkatietopalvelu
(valtion ympäristöhallinnon virastot), 2012
Museovirasto, 2012
Etelä-Savon maakuntaliitto, 2012
Etelä-Savon Ely-keskus, 2012

3.2.6.3 Orala M

Maisemamaakunta ja -seutu:
Itäinen Järvi-Suomi, Savonselän seutu

Maisematyyppi
'Drumliineja ja tasankoja'

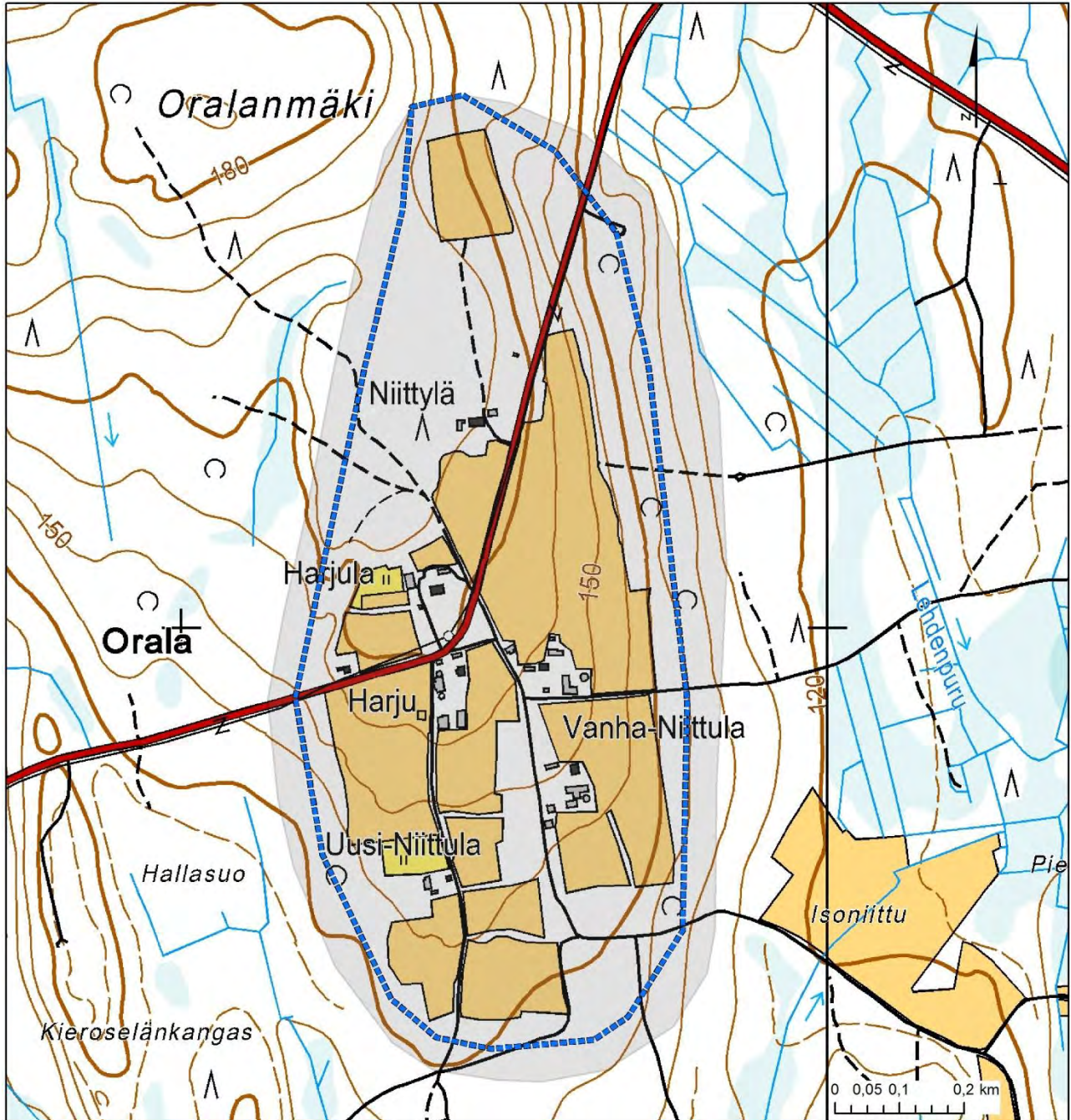
Pinta-ala
67 ha

Oralan maisema-alue sijaitsee valtatie 13 läheisyydessä noin 20 km Kangasniemen kirkonkylältä luoteeseen. Alueella on viljelty 1500-luvulta lähtien. Maiseman perusrakenteen muodostaa Oralanmäen laaja luode-kaakko-suuntainen moreeniharjanne. Pellot on raivattu harjanteen ja sen korkeimman kohdan väliin etelärinteelle. Talot ja tilat sijaitsevat osin teiden varsilla löyhänä nauhana, osin peltojen reunassa, kohtuullisen välimatkan, mutta näköyhteyden päässä toisistaan. Peltoaukeaa kehystävät tuoret, kuusivaltaiset tuoret kankaat, kapeat reunavyöhykkeet ovat koivuvaltaisia. Pellon ja metsän rajalla on kivikasoja. Etelärinteillä on laidunta, jossa kasvaa katajia. Mäenrinne on vanhaa kaskimetsää. Kuusikkoisen mäen pohjoispuolella on ojitettuja suolaikkuja moreenikumpareiden välissä.

Alueen tiloista Harjussa on nuorehko päärakennus, mutta aitat ovat vanhempia. Harjula on perinteinen vanha maalaistalo. Myös Niittylä on perinteinen talonpoikaistalo. Pihapiirit ovat avoimia, pihossa on korkeampaa koristekasvillisuutta suhteellisen vähän. Pihapiirejä merkitsevät maisemaan mm. muutamat maisemapuut, usein varttuneet koivut ja muutamat kuuset, mutta myös mm. hedelmäpuut ja vaahterat. Harjulaan johtaa vaahterakuja. Vanha-Niittylän edessä on korkeaa kuusivietettä. Etelärinteeltä, peltoauekan yläosassa kulkevalta kylätieltä aukeaa esteetön kaukomaisema peltojen yli itään kohti Synsiöjärveä.

Arviointi

Harvaan asutun metsäisen Savonselän alueen vaihtumismäyhyökkeen mäen laen maanviljelykylä, jonka peltoaukea sijaitsee kaskimäille tyypillisesti ylärinteillä, mutta ei laella. Mäellä on paljon jälkiä kaskiviljelystä ja pitkään jatkuneesta maanviljelystä.

Merkinnät

- Ehdotus maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi
- Maakunnallisesti arvokas maisema-alue 2010

Lähdeaineisto:
MML, 2012
OIVA - ympäristö- ja paikkatietopalvelu
(valtion ympäristöhallinnon virastot), 2012
Museovirasto, 2012
Etelä-Savon maakuntaliitto, 2012
Etelä-Savon Ely-keskus, 2012

3.2.6.4 Rämiäinen M

Maisemamaakunta ja -seutu:

Itäinen Järvi-Suomi, Lounais-Savon järvisseutu

Maisematyyppi

'Vesien ja asuttujen kumpareiden mosaiikki'

Pinta-ala

173 ha

Rämiäisen saari sijaitsee Puulalla, n. 14 km linnuntietä Kangasniemen keskustasta etelään. Maiseman perusrakenteena on luode-kaakko -suuntaiset harjanteet sekä niiden väliin jäävät kosteammat painanteet.

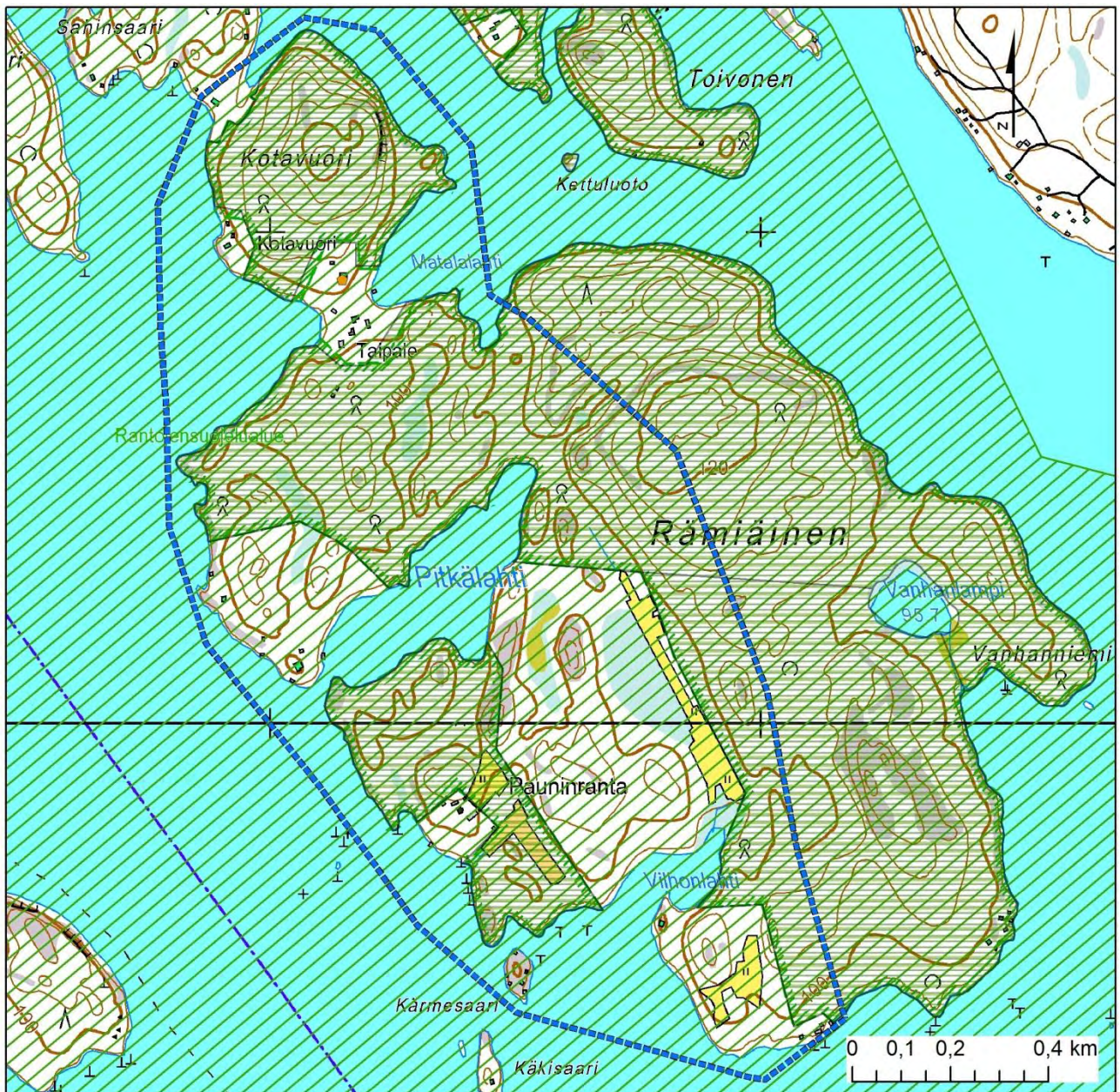
Saaren vanha maatila Pauninranta sekä vanhat huvilat ovat asettuneet lähelle Puulan rantoja. Pauninrannan vanhat pellot ja niityt on raivattu myös luode-kaakko -suuntaisesti. Vanhat pellot ovat osin piha-alueina, osin puutarhakäytössä, osa pelloista ja niityistä on metsittymässä. Pihapiirejä ja maatilaa ympäröivät pääosin varttuneet metsät. Saaressa on sekä kuivempia jäkälätyypin karukkokankaita, mäntykankaita että tuoreempia ja lehtipuuvaltaisia metsäkuvioita. Maasto on hyvin vaihtelevaa, paikoin hyvin kivikkoista ja louhikkoista, etenkin rannoilla kalliopaljastumat ja kalliorannat ovat yleisiä.

Saaren pohjoisosissa on mm. Otto Mannisen ja Anni Swanin huvila Kotavuori vuodelta 1906 sekä Yrjö Wichmannin rakennuttama ja arkkitehti Eino Schroderuksen suunnittelema jugendvaikutteinen hirsihuvila Pauniala vuodelta 1910. Rämiäisen saari kuuluu valtakunnalliseen rantojensuojeluohjelmaan ja Natura 2000 -verkostoon kuuluvaan Puulaveden alueeseen. Rämiäisen saari on sekä merkittävä luonto että kulttuurihistoriallinen kohde, maisemanähtävyys.

Arviointi

Rämiäisen saaren huvila-asutukseen liittyy monia 1900-vuosisadan alun kulttuurihahmoja. Kulttuurihistorallisesti sekä luontoarvoiltaan monipuolinen Puulan vesistön maisemanähtävyys, jossa

maatalouden jäljet ovat jääneet väistyviksi.

Merkinnät

- Ehdotus maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi
- Natura 2000 -alue
- Luonnonsuojelualue, perustettu
- Arvokas rakennusperintökohde

Lähdeaineisto:
 MML, 2012
 OIVA - ympäristö- ja paikkatietopalvelu
 (valtion ympäristöhallinnon virastot), 2012
 Museovirasto, 2012
 Etelä-Savon maakuntaliitto, 2012
 Etelä-Savon Ely-keskus, 2012

3.2.6.5 Itäkylä ja Luodekylä P

Maisemamaakunta ja -seutu:

Itäinen Järvi-Suomi, Lounais-Savon järvisseutu

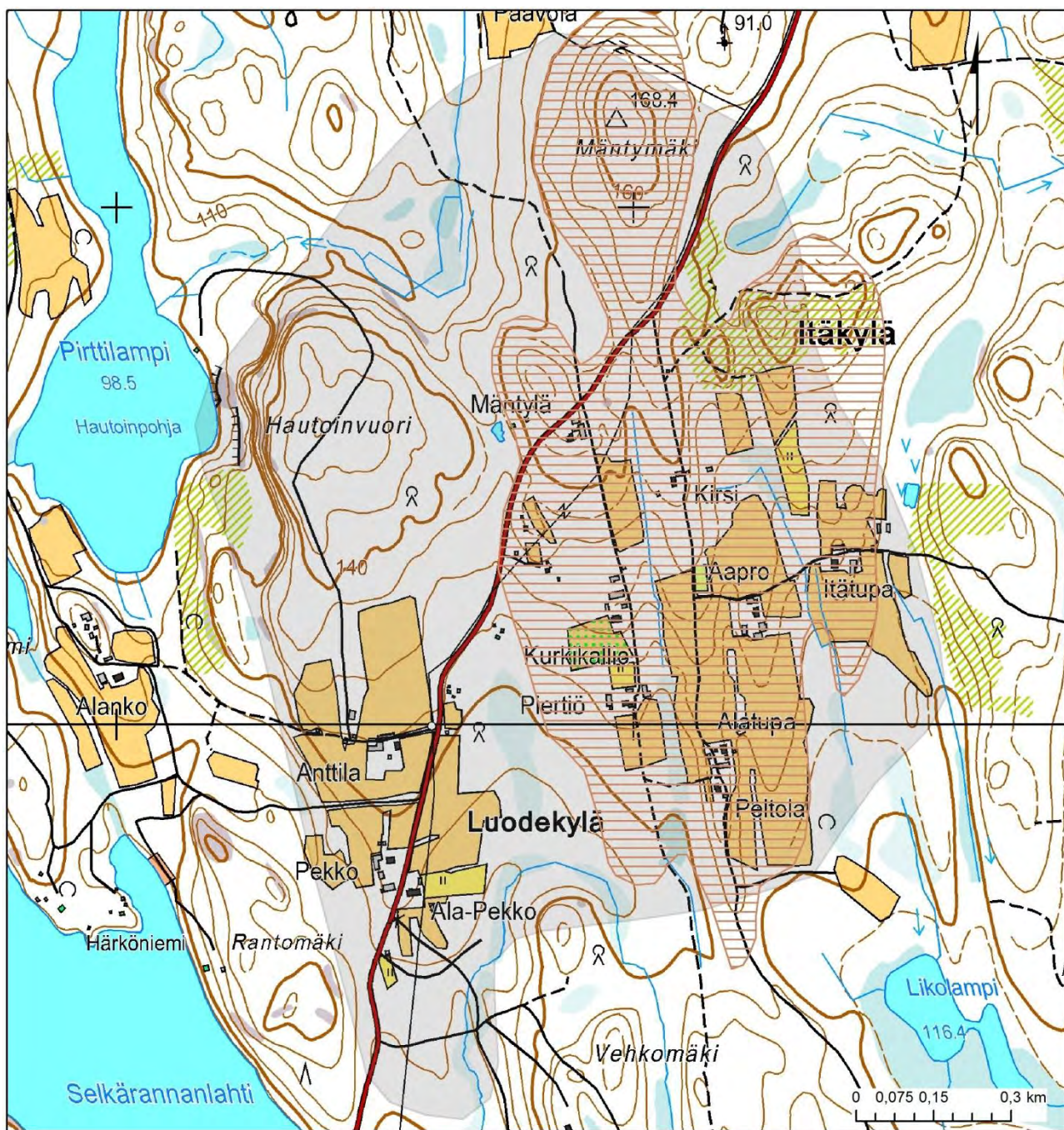
Maisematyyppi

‘Vesien ja asuttujen kumpareiden mosaiikki’

Itäkylä ja Luodekylä sijaitsevat noin 10 km Kangasniemen kirkolta etelään Puulaveden rannan tuntumassa. Maiseman perusrakenteen muodostavat Mäntymäen geologisesti arvokas moreenimuodostuma, mikä kohoaa 168 mpy sekä Hautoinvuori. Viljelyalueet on raivattu kahden entisten kaskimäkien etelärinteille. Itäkylässä pellonpientareet kulkevat harjanteen suuntaisesti. Pelloilla on isoja kiviä ja kivikasoja. Pelto- ja laidunalueen itäpuolella on kostea korpinotko, joka on entistä hakamaata. Alueella on nauriskuoppia ja kaskiraunioita. Osa Itäkylän pelloista on metsitetty koivulle. Mansikanviljely ja hevostalous pitävät osan Itäkylän peltoalueista hoidettuna.

Arviointi

Lounais-Savon järvialueen tyypillinen viljelymaisema, jossa on paljon perinteisen maatalouden jälkiä: kivaitoja, pientareita, laidunmaita, kaskiraunioita ja vanhoja talonpoikaistaloja. Peltoalueita ympäröivät entiset kaski- ja laidunmetsät.

Merkinnät

- Maakunnallisesti arvokas maisema-alue 2010
- Arvokas moreenimuodostuma

Lähdeaineisto:
 MML, 2012
 OIVA - ympäristö- ja paikkatietopalvelu
 (valtion ympäristöhallinnon virastot), 2012
 Museovirasto, 2012
 Etelä-Savon maakuntaliitto, 2012
 Etelä-Savon Ely-keskus, 2012

3.2.7 Mikkeli

3.2.7.1 Heinäniemi, Mahkola ja Kaivannonharju M

Maisemamaakunta ja -seutu:

Itäinen Järvi-Suomi, Suur-Saimaan seutu

Maisematyyppi

'Saaressa ja niemessä'

Pinta-ala

425 ha

Kaivannonharjun pohjoispää sijaitsee Yöveden rannalla Ristiinan kirkolta noin 15 km linnuntietä kaakkoon. Mahkola on Ristiinan vanhimpia asuttuja alueita ja paikannimistön perusteella varhaisen kaskiviljelyn aluetta. Alueelta tunnetaan useita kivikautisia asuinpaikkoja sekä mm. pyyntikulttuuriin viittaavia arkeologisia arvoja. Alue on ollut asutettu 1500-luvulta lähtien.

Maiseman perusrakenteen muodostaa Haavinginlahdesta lähtevä ja Mahkolaan saakka menevä Kaivannonharju, noin 5 km pitkä luode-kaakko -suuntainen harjujakson osa, johon liittyy hiekkarantoja sekä useita selänteitä ja harjanteita. Harjanteista huomattavin on alueen keskiosassa oleva noin 500 m pitkä, 150 m leveä ja noin 25 m ympäristöään korkeammalla oleva jyrkkärinteinen harjanne. Harjun luoteispäässä Haavinginlahdessa on noin 200 m pitkä hiekkaranta. Kallioalueella harju on kapea ja pinnaltaan louhikkoinen selännejono. Kun harju laskeutuu alemmalle tasolle, muodostaa se jyrkkärinteisiä, selväpiirteisiä selänteitä, harjukumpuja ja -suppia. Harjualueen metsät ovat pääasiassa kuivahkoa kangasta, paikoin laikuttain karukkokangasta.

Peltoalueita ja rantoja kehystävät kapeat lehtipuuvaltaiset, usein koivuvaltaiset reunavyöhykkeet. Peltokuviot ovat pienipiirteisiä, niillä on kalliopaljastumia ja pieniä puusaarekkeitä, missä kasvaa usein

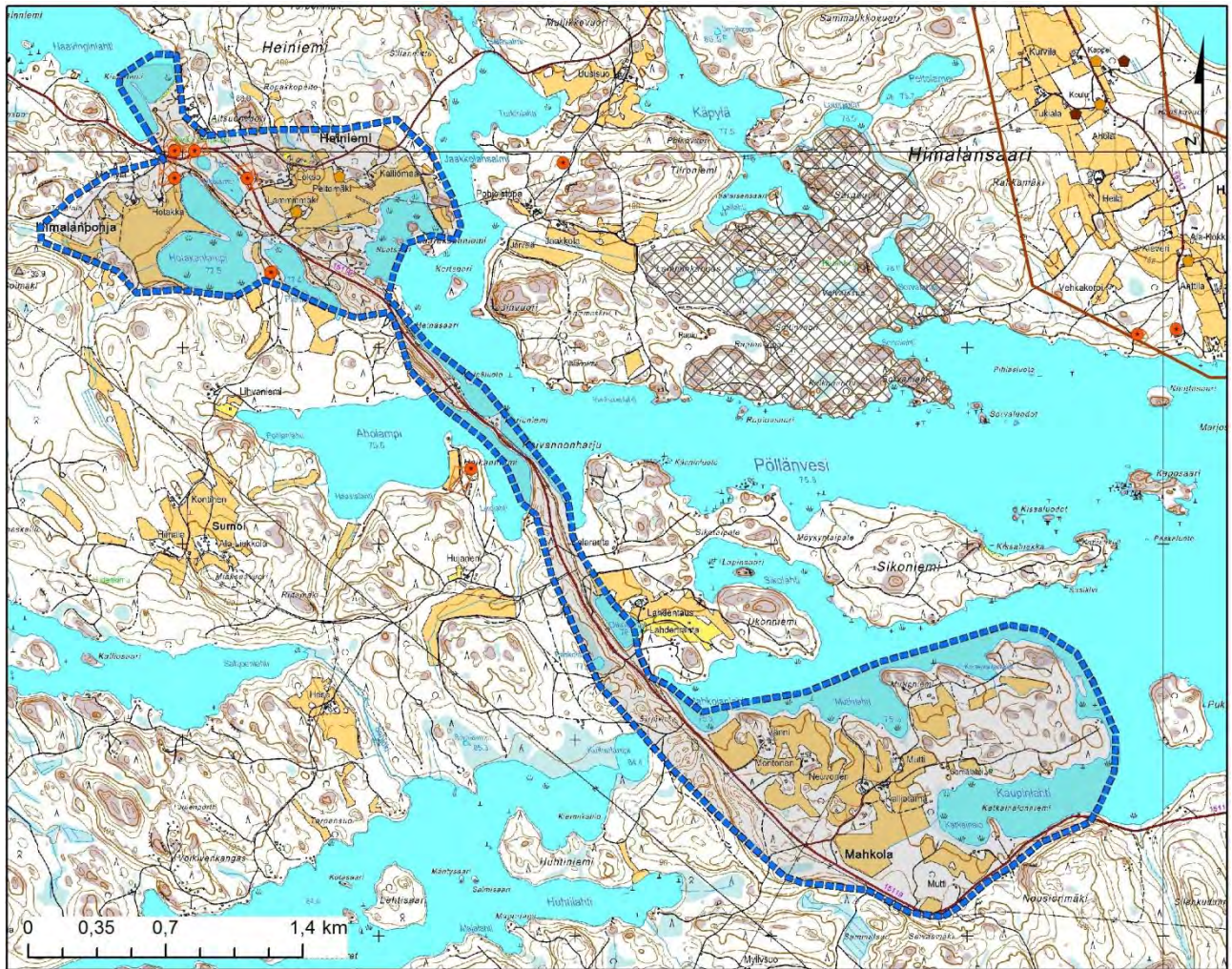
myös katajia ja yksittäisiä mäntyjä. Himalanpohjantieltä avautuu pienipiirteisiä näkymiä vesistöihin, pelto- ja kyläaukeille.

Tilat ovat peltojensa keskellä tai luoteisreunoilla. Mahkolassa tilakeskukset viljelyksineen muodostavat löyhän luode-kaakko -suuntaisen nauhan, Heinniemessä löyhän ryhmäkylän. Pihapiirit ovat avoimia ja niissä on paljon perinteisiä rakennuksia. Mahkolassa pihapiirejä kehystää pensasaita, joskus säntillinen ja korkea kuusiaita. Pihapiirien koristekasvillisuus on vähäistä ja muodostuu muutamista pihapuista ja pensaista.

Kaivannonharju on geologisesti arvokas ja sen pohjoispää on morfologisesti edustava. Se on soranotolta suojeltavaa harjualuetta ja pohjavesialuetta. Harjun päällä kulkevalta tieltä avautuu vaihtelevia maisemia viljelyalueille ja vesistöihin. Heiniemen laidunalueilla on arvoa perinnebiotooppeina.

Arviointi

Peltoaukeat talouskeskuksineen edustavat Saimaan ranta-alueiden monipuolisia ja pienipiirteisiä viljelyaukeita perinteisine talouskeskuksineen. Alueella on jälkiä pitkäaikaisesta asutuksesta esihistorialliselta ajalta lähtien.

Merkinnät

- Ehdotus maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi
- Maakunnallisesti arvokas maisema-alue 2010
- Arvokas kallioalue
- Muinaisjäännösalue
- Muinaisjäännöskohde
- Arvokas rakennusperintökohde

Lähdeaineisto:
 MML, 2012
 OIVA - ympäristö- ja paikkatietopalvelu
 (valtion ympäristöhallinnon virastot), 2012
 Museovirasto, 2012
 Etelä-Savon maakuntaliitto, 2012
 Etelä-Savon Ely-keskus, 2012

3.2.7.2 Hirviniemi M

Maisemamaakunta ja -seutu:

Itäinen Järvi-Suomi, Savonseudun seutu

Maisematyyppi

'Drumliineja ja tasankoja'

Pinta-ala

516 ha

Hirviniemen maisema-alue ja peltoaukea sijaitsee Kyyjärven Hirviselän rannalla noin kahdeksan kilometriä Haukivuoren Asemankylältä ja 52 kilometriä Mikkelin keskustasta luoteeseen. Hirviniemen peltoaukea on Etelä-Savossa harvinainen, laaja ja tasainen, matalien järvenlahtien rajaama, ojaton viljameri, joka on syntynyt suurelta osalta järvenlaskun yhteydessä 130 vuotta sitten paljastuneelle järvenpohjalle.

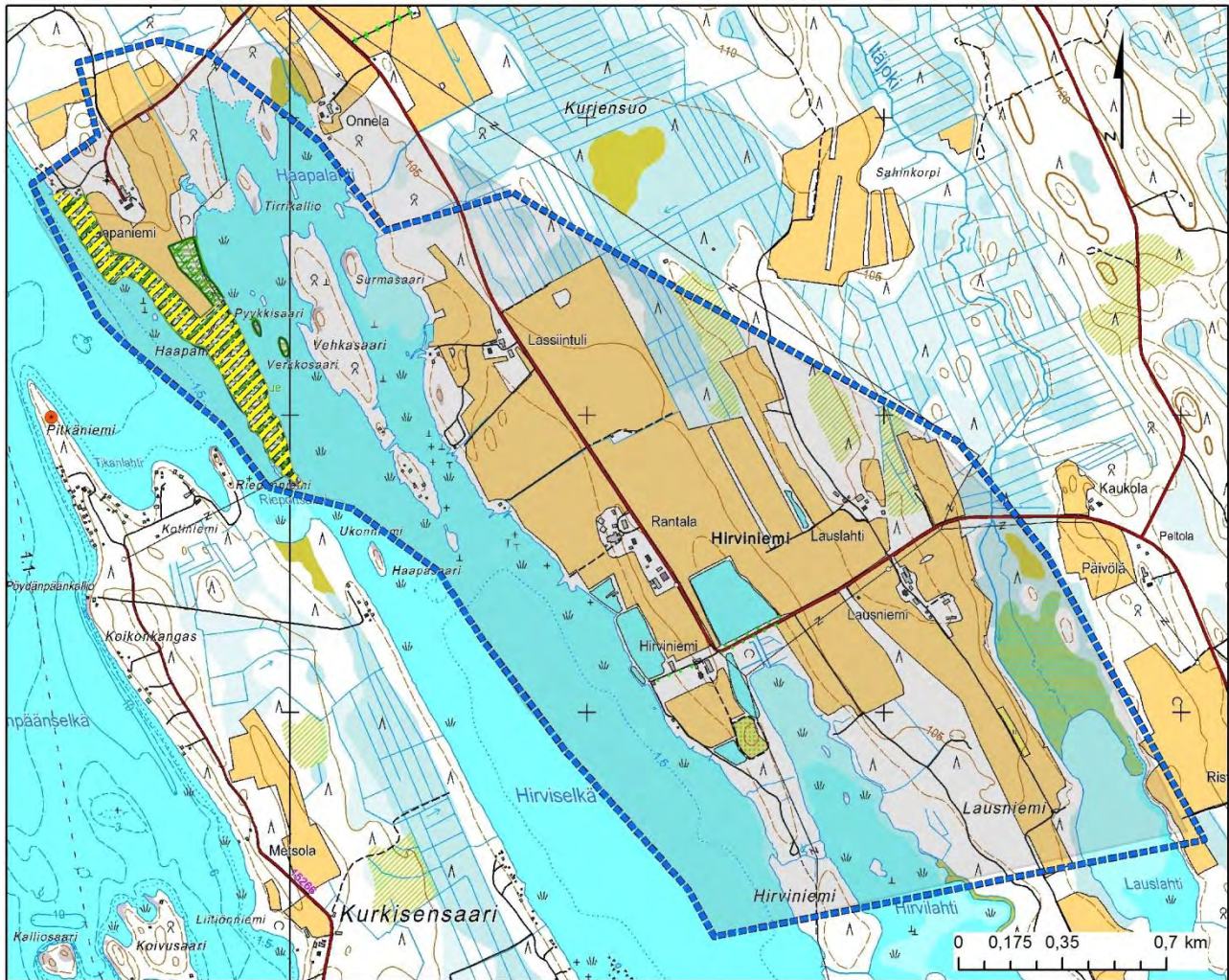
Maiseman perusrakenteen muodostaa hyvin tasainen luode-kaakko -suuntainen niemi, missä on harjannemuodostumaa vain hyvin vähän. Maisema-alue rajoittuu sen länsireunaltaan, koko pituudeltaan vesistöön, Hirviselkään. Koillisosastaan alue rajoittuu laajaan Kurjensuohon. Tasaista peltoaukeaa kehystävät metsät ovat kapean koivukaistan takana männiköitä. Rantavyöhykkeellä puusto on lehtipuuvaltaista. Peltoaukealla on viisi talouskeskusta, jotka ovat alunperin sijainneet järven rannassa, mutta muodostavat nyt löyhän nauhan kylätien varteen. Tilojen rakennuskanta muodostuu nuorehkoista vaaleista puutaloista. Hirviniemen tilakeskukseen johtaa koivukuja. Pihapiirit ovat puoliavoimia. Avointa peltomaisemaa pilkkovat paikoin koivuiset reunavyöhykkeet ja puusaarekkeet.

Pitkäniemen kivikautinen asuinpaikka sijaitsee maisema-alueen välittömässä läheisyydessä, Haapaniemen haka on rauhoitettu luonnonsuojelulailla ja se kuuluu Natura 2000 -verkostoon. Haapalahti, Hirvilahti ja Lauslahti ovat paikallisesti arvokkaita lintulahtia. Lahdet ovat linnustolle tärkeitä muutonaikaisia

levähdysalueita. Haapalahti rajoittuu valtakunnallisesti arvokkaaseen Haapaniemen luonnonsuojelualueeseen, joka on laiduntamalla pitkään hoidettu perinnebiotooppi ja ”Niittynäkymiä -erityistystukien esittelyverkosto Etelä-Savossa” -kohde.

Arviointi

Järvenlaskun seurauksena syntynyt laaja ja niukkapiirteinen viljelyaukea, joka ei ole tyypillinen maakunnassa. Suuripiirteiseen viljelymaisemaan liittyy perinteisiä laidunalueita ja linnuston kannalta arvokkaita ranta-alueita.

Merkinnät

- Ehdotus maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi
- Maakunnallisesti arvokas maisema-alue 2010
- Natura 2000 -alue
- Arvokas perinnebiotooppi
- Luonnonsuojelualue, perustettu
- Muinaisjäännöskohde

Lähdeaineisto:
MML, 2012
OIVA - ympäristö- ja paikkatietopalvelu
(valtion ympäristöhallinnon virastot), 2012
Museovirasto, 2012
Etelä-Savon maakuntaliitto, 2012
Etelä-Savon Ely-keskus, 2012

3.2.7.3 Kärenniemi M

Maisemamaakunta ja -seutu:

Itäinen Järvi-Suomi, Savonseudun seutu

Maisematyyppi

'Drumliineja ja tasankoja'

Pinta-ala

82 ha

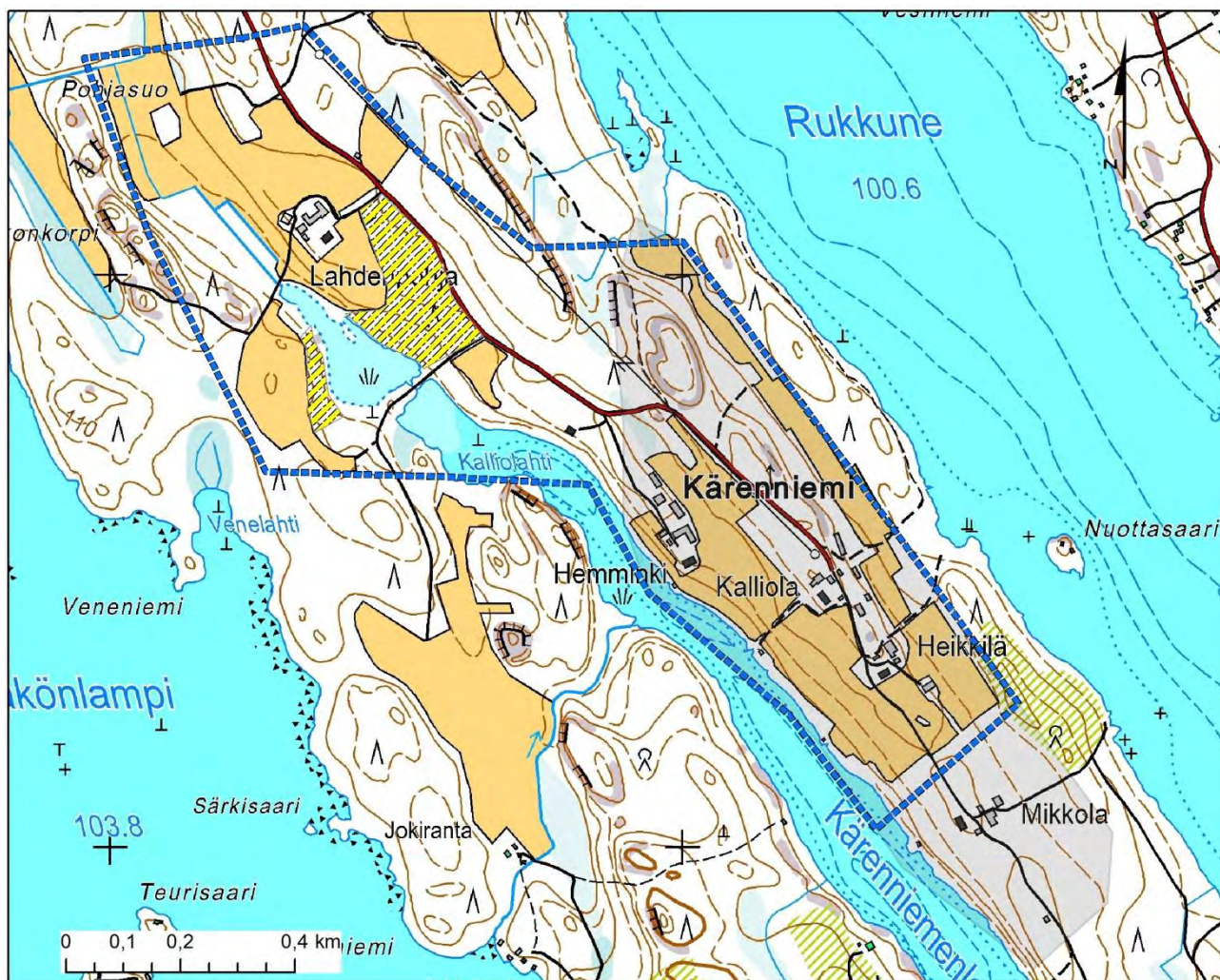
Kärenniemi on Kyyveden pohjoisrannan yli kolme kilometriä pitkä ja puoli kilometriä leveä niemi 10 km Haukivuorelta ja 63 km Mikkelin keskustasta luoteeseen. Kärenniemeä on viljelty jo 1600-luvulta lähtien.

Maiseman perusrakenteen muodostaa tasainen, lievästi kumpuileva, luode-kaakko -suuntainen niemi. Maisema-aluetta kehystävät vesialueet, itäpuolelle on Rukkune vesistö ja länsipuolella Kärenniemenlahti.

Peltoaukea on raivattu lähelle niemen tyveä harjanteen laelle. Sen keskellä kulkee kylätie. Maasto on kallioista ja kivistä, pelloilla ja tienvarressa on isoja kivikasoja ja kiviaitaa. Läheinen vesi jää pääosin rehevien reunavyöhykkeiden taakse, mutta Kärenniemenlahti näkyy paikoin peltojen yli. Pellot ovat kapeita koilliseen ja lounaaseen loivasti viettäviä rinnepeltoja. Peltojen ja rannan väliin jää vain erittäin kapea puustoinen kaistale. Talot sijaitsevat harjanteen laella. Nykyiset rakennukset ovat melko nuoria, niiden joukossa on kuitenkin joitakin vanhojakin piharakennuksia. Pihapuina on mm. leikattu kuusiaita, isoja kotikuusia sekä terijoensalavaa.

Arviointi

Kyyveden pohjoisosalle tyypillinen kapea niemi, jossa on jälkiä pitkäaikaisesta viljelyksestä ja asutuksesta.

Merkinnät

- Ehdotus maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi
- Maakunnallisesti arvokas maisema-alue 2010
- Arvokas perinnebiotooppi

Lähdeaineisto:
 MML, 2012
 OIVA - ympäristö- ja paikkatietopalvelu
 (valtion ympäristöhallinnon virastot), 2012
 Museovirasto, 2012
 Etelä-Savon maakuntaliitto, 2012
 Etelä-Savon Ely-keskus, 2012

3.2.7.4 Puuskansaari-Laitiala M

Maisemamaakunta ja -seutu:

Itäinen Järvi-Suomi, Suur-Saimaan seutu

Maisematyyppi

'Saarella ja niemessä'

Pinta-ala

225 ha

Puuskansaari-Laitiala maisema-alue sijaitsee Mikkelistä etelään vievän laivareitin varrella, molemmin puolin Ukonveden ja Päähkeenselän erottavaa salmea, 16 km Mikkelistä etelään. Laitialan kylän ranta-alue kuuluu Ristiinaan ja Puuskansaaren peltoaukea ja Päähkeensaari kuuluvat Mikkeliin. Alueella on ollut asukkaita jo kivikaudella. Laitialanlahden pohjoisrannalla on Niemelän tilan maalla kivikautisen asuinpaikan jäännöksiä. Koko mantereen puoleinen ranta on esihistoriallisen asuinpaikan sijoittumisen kannalta lupaavalta vaikuttavaa hiekkamaata, tosin suurilta osin jo hiekanoton tuhoamaa. Lähistöltä Heimarín maalta on tehty toinenkin löydös kivikautisesta asuinpaikasta. Sieltä on löydetty kvartsi-iskoksia. Laitiala on yksi Ristiinan kunnan vanhimpia kyliä. Laitiala ja Laitialanlahti mainitaan jo vuoden 1643 kyläjaossa. Puuskansaari on Kaipialan kylää, Puuskansaaren tila syntyi vuonna 1664. Puuskansaaren talo oli 1700-luvulla ratsutila eli rustholli.

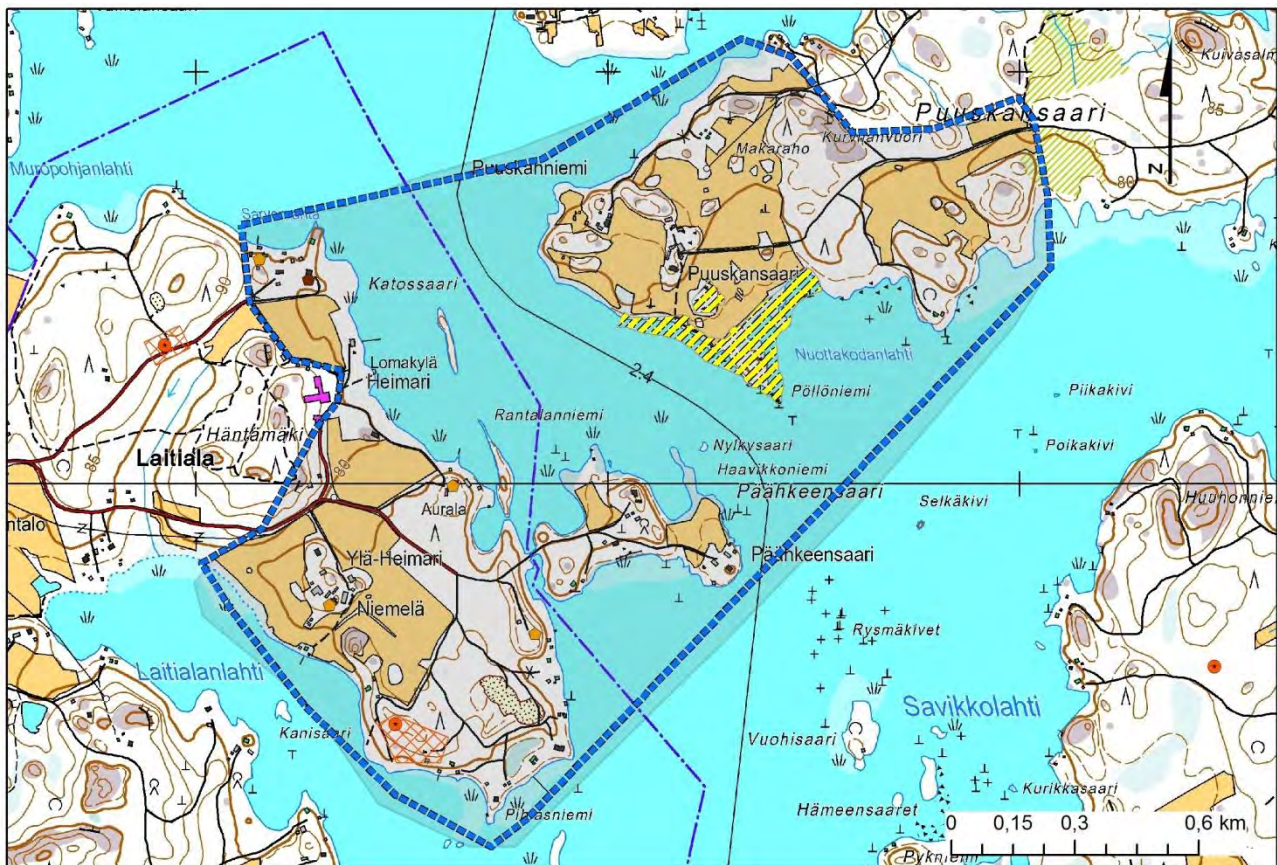
Puuskansaari on seudulle tyypillistä Saimaan reittivesien ranta-aluetta. Maasto on pienipiirteistä ja kallioista. Kallioiden välissä on pieniä suopainanteita. Puuskansaaren peltoaukea on raivattu alavalle ranta-alueelle saaren länsikärkeen. Sitä ympäröi pohjoispuolella Saimaan Ukonvesi ja eteläpuolella Päähkeenselkä. Talouskeskukset sijaitsivat hieman ylempänä olevilla kallioalueilla, peltojensa keskellä. Pelloilla on myös seudun ranta-alueille tyypillisiä rantamaiseman elementtejä: kalliosydämiä, runsaasti

kivikkoja, siirtolohkareita ja koivusaarekkeita. Laitialan kylän ranta-alue on osittain alavaa ja soistunutta.

Laitialan viljelysaukea muodostuu kahdesta maatilasta sekä Heimarin matkailualueesta. Tilakeskukset sijaitsevat peltojensa keskellä ja hieman etäämmällä rannasta. Alueella on jäljellä runsaasti vanhoja huviloita. Viljelyalueen kehymetsät ovat pääosin tuoreita ja kuusivaltaisia. Alueella on pienempiä kuvioita koivua sekä mäntysekametsää. Ranta-alueet ovat lehtipuuvaltaisia, paikoin kauniiden koivuvietteiden kehystämiä ja paikoin pajukoituneita.

Arviointi

Järvialueen laivareitin varren maisema, jossa on Saimaan alueen tyypillistä viljelyaluetta, perinteisen huvila-asutuksen leimaamaa harjumaisemaa sekä järvi- ja saarinäkymiä laivareitiltä ja mantereelta. Maisema-alue edustaa Etelä-Savolle aiemmin tyypillistä kahta veden yli toisiaan peilaavaa asuttua ja viljeltyä asuinuukeaa, mitkä nyt ranta-alueiden viljelytoimien vähentyessä, laiduntamisen loppuessa ja puustottumisen ja pensaskasvillisuuden runsastumisen myötä ovat nopeasti muualta maakunnasta harvinaistumassa. Monipuolinen luonnonmaisema.

Merkinnät

- Ehdotus maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi
- Maakunnallisesti arvokas maisema-alue 2010
- Arvokas perinnebiotooppi
- Muinaisjäännösalue
- Muinaisjäännöskohde
- Rakennussuojelukohde
- Arvokas rakennusperintökohde

Lähdeaineisto:
MML, 2012
OIVA - ympäristö- ja paikkatietopalvelu
(valtion ympäristöhallinnon virastot), 2012
Museovirasto, 2012
Etelä-Savon maakuntaliitto, 2012
Etelä-Savon Ely-keskus, 2012

3.2.7.5 Hovinmäki P

Maisemamaakunta ja -seutu:

Itäinen Järvi-Suomi, Suur-Saimaan seutu

Maisematyyppi

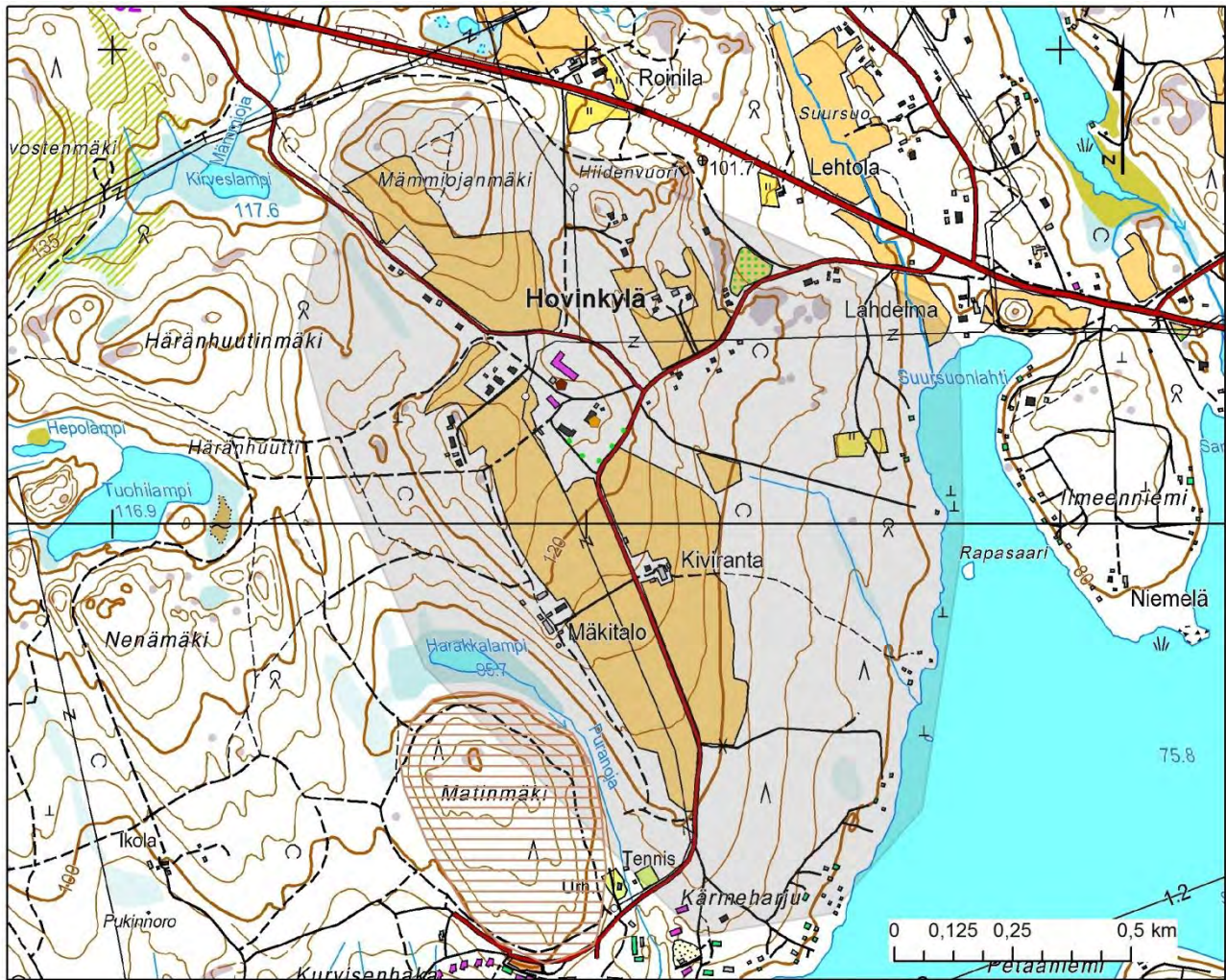
'Saarella ja niemessä'

Hovinmäki sijaitsee 25 km Mikkelin keskustasta kaakkoon. Anttolan Hovin säteriratsutilan maataloushistoriaa tunnetaan jo 1600-luvulta. Maiseman perusrakenteen muodostaa kaksi tasaisesti kohoavaa luode-kaakko -suuntaista moreeniharjannetta. Pellot on raivattu nauhaksi harjanteiden kaakkois-etelä rinteille, mutta myös aivan lakialueelle.

Asutus on asettunut viljelysten lomaan rinteille. Anttolan Hovin entinen kolminkertainen säteriratsutila ja Baranoffien läänitys 1600-luvulta, kuusiaidan reunustama rakennusryhmä pihapiirialueineen, on maisemallisesti ja historiallisesti alueen arvokkain osa. Kartanon rakennusryhmä on mäellä ja pihapiiristä avautuu talojen ja puiden rajaamia kaukomaisemanäkymiä etelään ja itään. Pihapiirissä on vanhan kulttuurimiljöön tuntu.

Arviointi

Suur-Saimaan seudun tyypillinen viljelty maisema, missä vesistöt sekä harjut ovat ohjailleet asutuksen syntymistä helppokulkuisille alueille niemiin, saariin ja harjuille.

Merkinnät

- Maakunnallisesti arvokas maisema-alue 2010
- Arvokas moreenimuodostuma
- Rakennussuojelukohde
- Arvokas rakennusperintökohde

Lähdeaineisto:
 MML, 2012
 OIVA - ympäristö- ja paikkatietopalvelu
 (valtion ympäristöhallinnon virastot), 2012
 Museovirasto, 2012
 Etelä-Savon maakuntaliitto, 2012
 Etelä-Savon Ely-keskus, 2012

3.2.7.6 Kääriälä P

Maisemamaakunta ja -seutu:

Itäinen Järvi-Suomi, Suur-Saimaan seutu

Maisematyyppi

'Saarella ja niemessä'

Seppälänkylän viljelysaukeat sijaitsevat 19 km Mikkelin keskustasta kaakkoon. Maiseman perusrakenteen muodostavat luode-kaakko -suuntaiset moreeniharjanteet sekä niiden väliin jäävät kosteat painanteet. Peltoaukeat on raivattu moreeniharjanteiden kaakkoisrinteille. Asutus on muodostunut viljelysten ääreen, muodostaen löyhän ryhmäkylän. Uusi asutus on sijoittunut kyläteiden varsille nauhaksi. Lakialueet ovat metsällä. Pihapiirit ovat avoimia.

Arviointi

Vanhan Mikkelin maantien varren tyypillinen savolainen peltoaukea, jonka varren taloissa on paikallisia tyyppiipiirteitä.

3.2.7.7 Maljala P

Maisemamaakunta ja -seutu:

Itäinen Järvi-Suomi, Suur-Saimaan seutu

Maisematyyppi

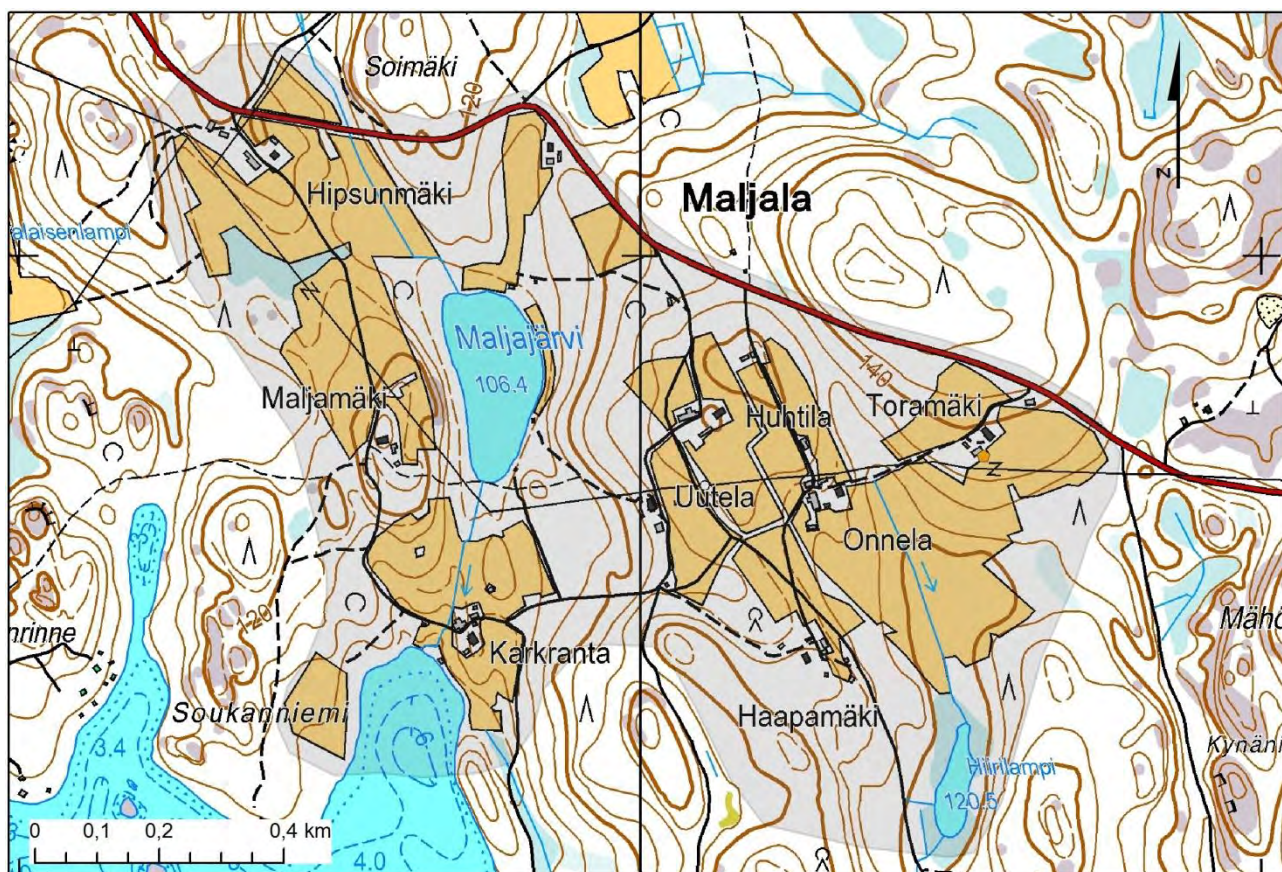
'Saaressa ja niemessä'

Maljala sijaitsee Hurissalon saarella noin 12 km Anttolan ja 33 km Mikkelin keskustasta kaakkoon. Maiseman perusrakenteena ovat luode-kaakko -suuntaiset moreenimäet, Hipsunmäki, Maljamäki ja Toramäki ja niiden välisille rinteille syntyneet viljelyalueet. Pellot on raivattu myös luode-kaakko -suuntaisesti, paikoin mäkien lakialueille asti.

Tilakeskukset ovat asettuneet peltojensa keskelle ja muodostavat keskenään löyhän ryhmäkylän. Peltoaukealta aukeaa näkymiä peltojen yli ympäröivään metsäiseen mäkimaaisemaan ja alas Asumajärvelle. Peltoaukean keskellä notkossa on myös pieni Maljajärvi ja reunalla Hiirilampi. Maasto on hyvin kumpuilevaa. Tien ja peltoaukean välisellä koivikkokaistaleella on jälkiä kaskeamisesta, seitsemän kaskirauniota, mutta ei jälkiä kaskeamisen jälkeisestä laidunnuksesta. Pelloilla on vielä jäljellä jonkin verran kiviaitoja. Kalliopaljastumat ovat yleisiä.

Arviointi

Saimaan saarien tyypillinen, mutta jo harvinaiseksi tullut korkean mäen ylärinteitten viljelyaukea talouskeskuksineen, jonka asutus- ja viljelyhistoria alkaa kaskikaudesta ja jatkuu edelleen.

Merkinnät

- Maakunnallisesti arvokas maisema-alue 2010
- Arvokas rakennusperintökohte

Lähdeaineisto:
 MML, 2012
 OIVA - ympäristö- ja paikkatietopalvelu
 (valtion ympäristöhallinnon virastot), 2012
 Museovirasto, 2012
 Etelä-Savon maakuntaliitto, 2012
 Etelä-Savon Ely-keskus, 2012

3.2.7.8 Saksa P

Maisemamaakunta ja -seutu:
 Itäinen Järvi-Suomi, Savonselän seutu

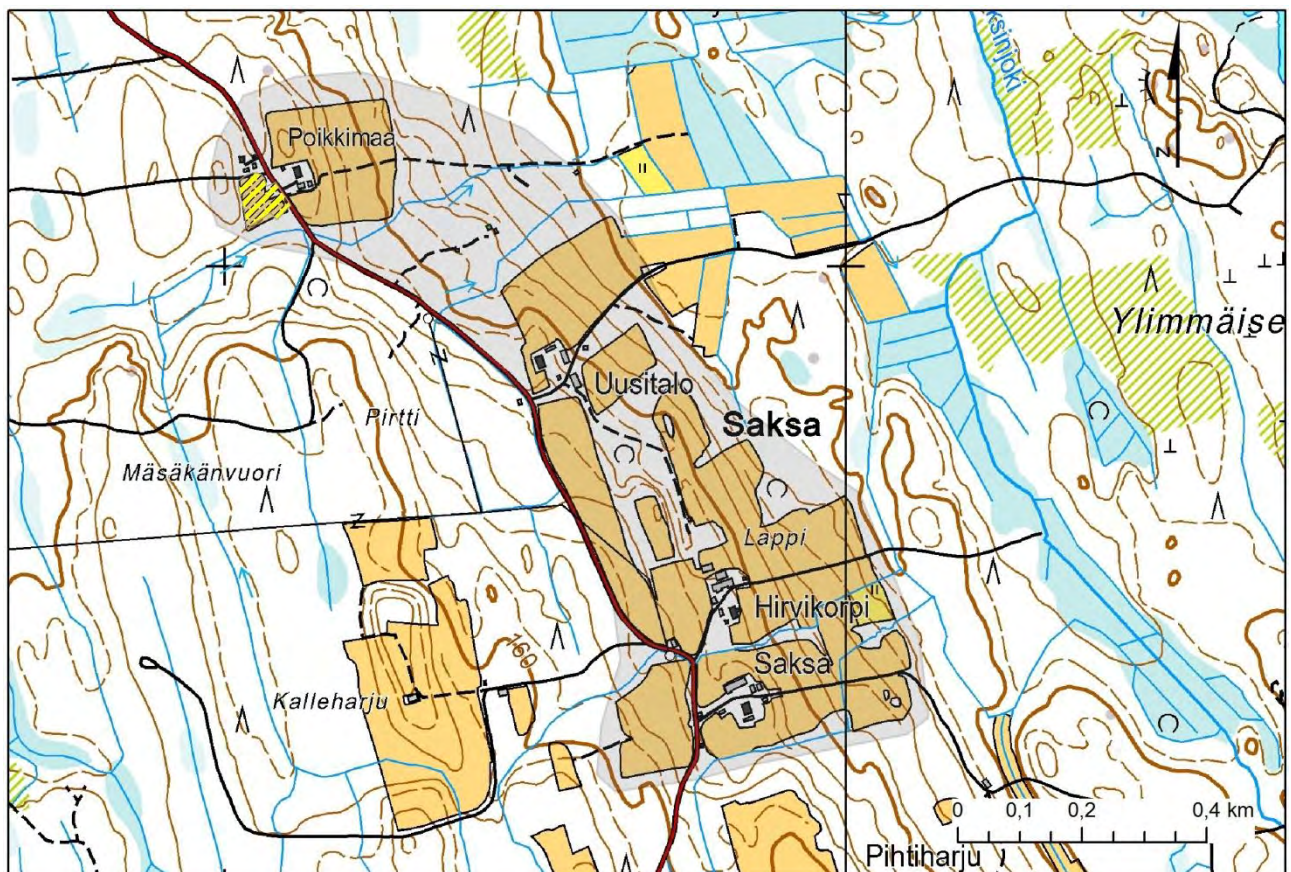
Maisematyyppi

'Drumliineja ja tasankoja'

Saksan maisema-alue sijaitsee Mikkelistä Jyväskylään johtavan valtatie 13:n läheisyydessä noin 20 km:n päässä Mikkelin keskustasta luoteeseen. Saksa kuului 1600-luvulla Harjumaan kylään, joka oli Mikkelin maalaiskunnan suurin kylä aina isojakoon 1865 saakka. Tilojen maita on viljelty 1500-luvulta lähtien. Saksan peltoaukea on raivattu korkeahkon moreenimäen koillisrinteelle. Alueen länsilaidassa, korkeimmalla kohdalla kulkee kylätie. Talot sijaitsevat kylätien varressa mäen ylätasanteella löyhähkönä nauhana peltojensa keskellä. Mäeltä on laajahkot kaukonäkymät peltojen yli koilliseen ja itään. Peltoaukeaa ympäröivät pääasiassa kuusimetsät. Reunavyöhykkeet ovat lehtipuuvaltaisia ja peltojen alareunassa kasvaa vietteenä koivuja. Pitkäaikainen maatalous ja asutus näkyvät vielä joissakin perinteisissä maatalousrakennuksissa, kiviaidoissa sekä pienipiirteisissä ja monipuolisissa viljely- ja laidunalueissa.

Arviointi

Pienipiirteinen mäenrinteen peltoaukea ja Savonselän seudun perinteinen viljelyalue. Viljelykset ovat mäkien lakiosissa. Asutus on harvahkoa, yksittäisten maatilojen ja pienten taloryhmien muodostamaa.

Merkinnät

- Maakunnallisesti arvokas maisema-alue 2010
- Arvokas perinnebiotooppi

Lähdeaineisto:
MML, 2012
OIVA - ympäristö- ja paikkatietopalvelu
(valtion ympäristöhallinnon virastot), 2012
Museovirasto, 2012
Etelä-Savon maakuntaliitto, 2012
Etelä-Savon Ely-keskus, 2012

3.2.7.9 Muut inventointien yhteydessä tarkistettut alueet

- Mikkelin Porrassalmi ja Tuukkala, RKY 2009
- Mikkelin Annilanselän itäranta, paikallisesti arvokas, Saimaan rannan viljelyaukea
- Mikkelin Ristiinan, Kylälahti, paikallisesti arvokas, veden ääreen ja veden molemmin puolin syntynyt muutaman tilan muodostama viljelyaukea
- Mikkelin Mankola, paikallisesti arvokas, moreeniharjanteille syntynyt viljelyaukea